

HRVATSKI VOJNIK



BROJ | 712

5. SRPNJA 2024.

CIJENA 1,33 €



SREDIŠTE ZA
RAZVOJ VOĐA
“MARKO BABIĆ”
VOĐE U
NASTAJANJU
- IZAZOVI NA
MORU

RAZGOVOR
PROF. DR. SC.
IVICA LUČIĆ
REKTOR
SVEUČILIŠTA
OBRANE I
SIGURNOSTI “DR.
FRANJO TUĐMAN”

HVU
SVEĆANA
PROMOCIJA
POLAZNIKA
VOJNIH ŠKOLA

HRM
PORINUT PRVI
OBALNI OPHODNI
BROD



NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)
Urednici i novinari: Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@mohr.hr), Janja Marijanović Šaravanja (janja.marijanovic@mohr.hr)
Lektura / korektura: Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@mohr.hr)
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mabadric@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322
Tisk: Tiskara Intergrafika TTŽ d.o.o., Klake 7, 10 290 Zaprešić // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, e-mail: hvojnik@mohr.hr
Odobrava: Ivana Valenčić Mikišić, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i izdavaštvo

VOĐE U NASTAJANJU - IZAZOVI NA MORU

"Zemlja smo s puno rijeka i upravo je zbog toga bitna ova faza obuke, da vojnici znaju svladati bilo kakvu vodenu prepreku ili prijeći s jedne strane obale na drugu", zaključio je prvi dočasnik Središta

[STR. 4]

NASLOVNICU SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 10 RAZGOVOR**
prof. dr. sc. Ivica Lučić,
rektor Sveučilišta obrane i sigurnosti
"Dr. Franjo Tuđman"
- 16 HVU**
Svečana promocija polaznika vojnih škola
- 20 HVU**
Priznanja najboljim polaznicima
- 22 ZAPOVJEDNIŠTVO
ZA OBUKU I DOKTRINU**
CAX Feniks 24 – simulacija obrambenih
djelovanja
- 24 HRM**
Porinut prvi obalni ophodni brod
- 26 SUNSET SPORTS MEDIA FESTIVAL**
Svjetski vrh sportsko-medijskih događaja
- 32 VOJNA INDUSTRIJA**
Eurosatory 2024 – u znaku tenkova
- 40 VOJSKE SVIJETA**
Modernizacija Japanskih samoobrambenih
snaga
- 48 PODLISTAK**
Nuklearno oružje (VI. dio):
Balistički projektili i podmornice
- 52 GODINA SPORTA**
Povijest Olimpijskih igara (XI. dio):
Početak novog milenija
- 56 PRIČE O DOMOVINSKOM RATU**
O godina od završetka rata
- 60 DOMOVINSKI RAT**
Hrvatska se neće umoriti u traganju za
nestalima
- 66 TRENUTAK SJEĆANJA**
Spomenik koji povezuje Zagorje
i otok Brač



SREDIŠTE ZA RAZVOJ VODA "MARKO BABIĆ"

"Zemlja smo s puno rijeka i upravo je zbog toga bitna ova faza obuke, da vojnici znaju svladati bilo kakvu vodenu prepreku ili prijeći s jedne strane obale na drugu", zaključio je prvi dočasnik Središta

VODE U NASTAJANJU - IZAZOV NA MORU

TEKST
Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO
Tomislav Brandt
Goran Resovac



Mjesec dana nakon što smo na Kninskoj tvrđavi ispratili polaznike 10. naraštaja Središta za razvoj vođa "Marko Babić", na red je došla nova obuka i novi polaznici, koje smo posjetili krajem lipnja na otoku Korčuli. Vožnja vijugavom cestom petnaestak minuta od centra Vele Luke dovela nas je do glavnog ulaza u nekadašnju vojarnu "Privala", čijoj bi lokaciji mogle zavidjeti mnoge vojarne koje nemaju tu sreću biti okružene gustom borovom šumom i bistrim tirkiznim morem.

PUZAJUĆA FAZA

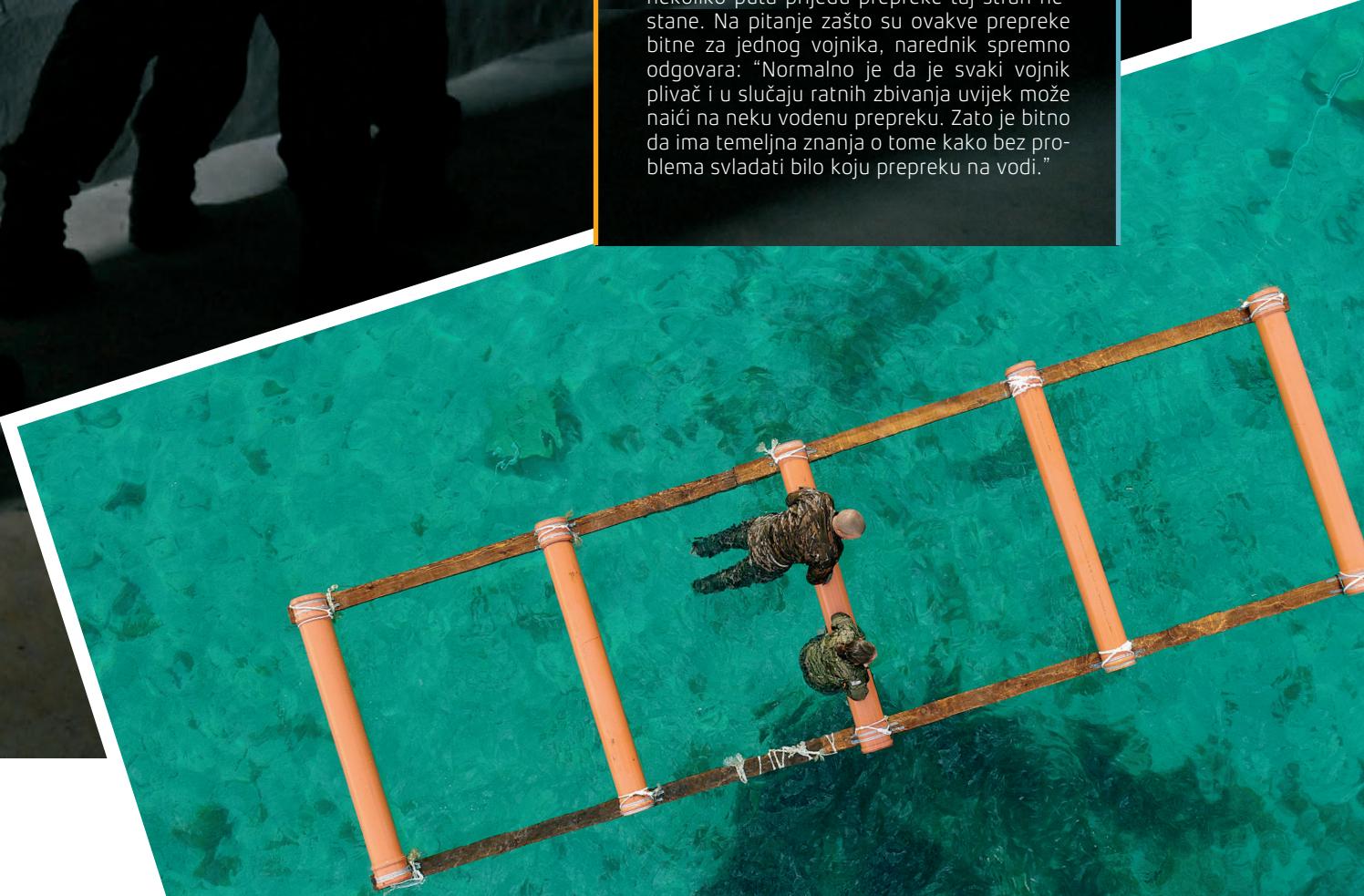
Odmah po ulasku u vojarnu susrećemo polaznike 11. naraštaja Središta, koji u stroju predvođeni instruktorma idu ususret novim izazovima i znanjima koje sa sobom donosi vodena faza ove šestotjedne obuke. Nama već dobro poznato lice, prvi dočasnik Središta časnički namjesnik Mato Bjelovarac, polaznicima daje upute za prvu zadaću koju moraju svladati, a kad smo se približili moru vidjeli smo da je riječ o preprekama koje su novitet u obuci od zadnjeg naraštaja. Vrijedni instruktori pod palicom prvog dočasnika sami su izradili prepreke i postavili ih u more, što nam je još jednom pokazalo koliko se zalažu i daju sebe u cijelu obuku bez obzira na to što sa svakim novim naraštajem rade praktički sve isto. "Nama je nekad možda malo monotono jer stalno ponavljamo iste stvari. Nastojimo zato svaki put ubaciti neke novitete kako bi bilo zanimljivije i nama i polaznicima", govori nam časnički namjesnik Bjelovarac. Kroz naše česte susrete navikli smo da je to čovjek koji nikad nema mira i uvijek je pun ideja za neke nove radne točke koje bi ubacio u obuku, pa je tako u trenutku razgovora s nama naglas razmišljao kako bi mogao postaviti sajlu kojom bi se spušталo u more, odnosno napraviti *zip line* koji bi bio dio taktičkog kretanja prije ulaska u more na prepreke. Dok podržavamo tu ideju, osvrćemo se na prepreke i gledamo instruktore Središta kako ih vješto prelaze i demonstriraju polaznicima način na koji ih trebaju svladati. Nakon zadnjih uputa najhrabriji prvi ulaze u more, a potom jedan po jedan plivaju prema preprekama. Nije to izgledalo tako vješto kao kad smo gledali instruktore, ali već nakon što su nekoliko puta prešli cijelu dionicu prepreka vidio se napredak. Narednik Slaven Zlomislić, instruktor u Središtu i voditelj ove morske faze obuke, objasnio nam je kako je bitno da tijekom provedbe aktivnosti u moru sve ide u pužajućoj fazi, odnosno sve se radi korak po korak.





PREPREKAMA NA VODI PROTIV STRAHU

Na prvoj prepreci nalaze se ljestve izrađene od pet cijevi povezanih užetom. Cilj je svaku od tih cijevi prijeći ili je preroniti, te potom doploviti do mjesta gdje se nalazi druga prepreka. Riječ je o žičanoj prepreci na metar dubine do koje treba zaroniti, okrenuti se za 180 stupnjeva i u tom položaju uz pomoć ruku i nogu prijeći je cijelom duljinom. Na trećoj prepreci nalaze se četiri velike gume koje se prelaze tako da se u svaku uđe s vanjske strane, zaroni i prođe se ispod nje. Nakon guma na red dolazi cijev duga tri metra i postavljena u moru na dubini od jednog metra kroz koju treba preroniti, a unutar nje nalazi se uže za brži prolaz. Drvena prepreka na vodi zadnja je prepreka, na koju se treba popeti i prehodati je do kraja. Prepreke se na prvu ne čine toliko zahtjevne, ali prijeći ih više puta bez odmora iziskuje velik napor i fizičku snagu. U razgovoru s narednikom Zlomisljćem saznajemo kako je cijev najteža od svih prepreka jer je pri kraju, kad su polaznici već umorni i moraju uzeti puno zraka kako bi je uspješno svladali. Kaže da kod svakog novog naraštaja strah uvijek postoji kad se susreću s nečim novim, ali kad se odvaže i nekoliko puta prijeđu prepreke taj strah nestane. Na pitanje zašto su ovakve prepreke bitne za jednog vojnika, narednik spremno odgovara: "Normalno je da je svaki vojnik plivač i u slučaju ratnih zbivanja uvijek može naići na neku vodenu prepreku. Zato je bitno da ima temeljna znanja o tome kako bez problema svladati bilo koju prepreku na vodi."



SREDIŠTE ZA RAZVOJ VODA "MARKO BABIĆ"

**SVRHA VODENE FAZE**

Drugog smo dana obuke već mogli primijetiti spremnije i odvažnije polaznike, kako s više lakoće i vještine prelaze prepreke i to u desetinama zbog lakše organizacije ostatka obuke. Dok je jedna desetina još bila na preprekama, druga i treća učile su veslanje u formacijama, te prevrtanje čamca i njegovo vraćanje u početni položaj. Prevrtanje gumenog čamca nije nimalo lak zadatak, ali uz prave upute instruktora i to se s lakoćom riješi. Pravilan položaj tijela, sinkronizacija s binom i istodobno povlačenje užeta u nekoliko sekundi dovode čamac u obrnuti položaj. Uz zvuk udaraca vesla o more čuje se i zapovijed 2-A, koju izgovara pojedinac u čamcu postižući sinkro-

nizirano veslanje. Tri gumena čamca u kojima su raspoređene tri desetine polaznika udaljavaju se od nas u formaciji klin, a instruktori ih dodatno motiviraju pjesmom i utrkom u povratku do polazne točke. Dok stojimo na obali čekajući da se polaznici spreme za sljedeći dio obuke, razgovaramo s časničkim namjesnikom Bjelovarcem. On iskazuje zadovoljstvo ovim dijelom obuke u kojem se polaznici susreću s novim izazovima. "Svaka nova obuka novi je izazov za nove ljude", rekao je. Potrebu za vodenom fazom obuke objašnjava kroz Domovinski rat, koji je pokazao riječku Unu kao područje gdje su mnogi vojnici izgubili živote samo zato što nisu bili plivači. "Zemlja smo s puno rijeka i upravo je zbog toga bitna ova faza obuke, da vojnici znaju svladati bilo kakvu vodenu prepreku ili prijeći s jedne strane obale na drugu", zaključio je prvi dočasnik. Fokus obuke stavlja se i na organizaciju koju provode polaznici kako bi bili spremni za buduće situacije u kojima će imati priliku planirati i organizirati cijeli tijek obuke.

Obuku na vodi ne bi bilo moguće provoditi bez HRM-a, točnije pripadnika Satnije mornaričko-desantnog pješaštva, koji su pružali osiguranje i logističku potporu tijekom jednotjedne obuke na Korčuli. U slučaju bilo kakve opasnosti njezini su ronioci bili osiguranje dok su polaznici prelazili prepreke, a sa svojim gumenim čamcima omogućili su provedbu ostatka obuke, koja je uključivala veslanje, prevrtanje čamca i dr.



OBUKA U MRAKU

Nakon što smo popratili sve aktivnosti na moru, instruktori nas vode prema gustoj borovoj šumi unutar koje se nalazi podzemni tunel. Upravo je ta lokacija odabrana za provedbu obuke za borbu u zatvorenim prostorima (Close Quarters Battle – CQB). Spuštanjem niz strmo betonsko stubište ulazimo u mrak i prvo što osjetimo jest osjetno niža temperatura od one vani, što nam godi nakon nekoliko sati prostajanih na suncu. Polaznici su opremljeni kacigom na kojoj se nalaze naočale za noćno gledanje (Night Vision Goggles – NVG), a mi se koristimo bljeskalicom na mobitelu kako bismo došli do mjesta gdje će nam demonstrirati što su naučili iz CQB-a. Zauzimanjem formacija za sigurno kretanje i osiguranje prostorija unutar tunela polaznici pokazuju da su usvojili temeljna znanja, a naši su fotograf i snimatelj zadovoljni dobrim kadrovima unutar tog moćnog podzemnog labirinta. U tunelu su ostali polaznici sa spremnicima napunjениm manevr-

skim streljivom, a mi ostali, koji smo izišli, čuli smo zaglušujuću buku pucnjave koja je razdrmala tišinu i mir u šumi.

ZAHTEVNA, ALI KORISNA OBUKA

Provesti obuku u ovakvom okruženju zasigurno je jedinstveno iskustvo, a u razgovoru s polaznicima saznali smo koliko su svi zadovoljni novostećenim znanjima i vještinama. Skupnica Andrea Štefić iz Gromova ne skriva da je obuka iznimno zahtjevna i izazovna, ali draga joj je da stječe nova znanja i raduje se onome što ih čeka u idućim fazama. "Najteža nam je neispavanost i to što smo stalno na nogama i u pokretu, a za odmor gotovo da nema vremena", govori skupnica. Smatra kako ovakav način obuke dobro utječe na razvoj karijere. Uz nova znanja i iskustva grade sebe kao osobu i prelaze granice za koje nisu ni bili svjesni da ih mogu prijeći. Za desetnika Ivana Lukačića iz Sokolova najizazovnija su bila početna dva tjedna jer je tempo bio jako naporan i iziskivao je velik fizički i psihički napor. "Zahvaljujući ekipi ne odustajem, jedni drugima najveća smo motivacija", kaže desetnik. Priznaje da je odvojenost od kuće i obitelji teška, ali uz prave ljude i ekipu ide do kraja.

Morska faza obuke, koja traje tjedan dana, obuhvaća: prelazenje vodenih prepreka; veslanje; prevrtanje čamca; izradu australskog splava, s kojim su pripadnici plivali u odori; skakanje s broda Hrvatske ratne mornarice te borbu u bliskim prostorima (Close Quarters Battle – CQB). Među 29 pripadnika 11. naraštaja Središta za razvoj voda "Marko Babić" su i dva pripadnika Slovenske vojske, koji i ovaj put pokazuju iznimnu volju i želju za učenjem.

Nakon morskog dijela, obuka se nastavlja u vojarni "Josip Jović" u Udbini, gdje je fokus na alpinističkim aktivnostima i različitim zadaćama u brdskom i planinskom okruženju.







REPUBLIKA HRVATSKA

SVEUČILIŠTE OBRANE I SIGURNOSTI

"Dr. Franjo Tuđman"

RAZGOVOR

PROF. DR. SC.

IVICA LUČIĆ

REKTOR SVEUČILIŠTA OBRANE
I SIGURNOSTI "DR. FRANJO TUĐMAN"

USUDI SE MISLITI I DJELOVATI

"Kroz koncept cjeloživotnog obrazovanja Sveučilište obrane i sigurnosti pružit će osnovu za razvoj vojnih znanosti, odnosno upotpunit će nepostojanje ustanove za obrambena i strateška znanstvena istraživanja resora obrane, ali i drugih tijela iz sustava domovinske sigurnosti", rekao je rektor Lučić

TEKST
Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO
Tomislav Brandt

Na prvoj konstituirajućoj sjednici Senata Sveučilišta obrane i sigurnosti, održanoj krajem prošle godine, za rektora Sveučilišta izabran je prof. dr. sc. Ivica Lučić. Godišnjicu početka rada Sveučilišta iskoristili smo kao priliku za razgovor s rektorm, koji nam je otkrio misiju i glavne ciljeve Sveučilišta, te po čemu se razlikuje od drugih sveučilišta u Hrvatskoj.

KOJI SU CILJEVI I GLAVNA MISIJA SVEUČILIŠTA OBRANE I SIGURNOSTI "DR. FRANJO TUĐMAN"?

Hrvatski sabor donio je 26. ožujka 2021. godine Zakon o osnivanju Sveučilišta obrane i sigurnosti. Kroz koncept cjeloživotnog obrazovanja Sveučilište obrane i sigurnosti pružit će osnovu za razvoj vojnih znanosti, odnosno upotpunit će nepostojanje ustanove za obrambena i strateška znanstvena istraživanja resora obrane, ali i drugih tijela iz sustava domovinske sigurnosti. Kao jedan od ciljeva u procesu osnivanja Sveučilišta predviđeno je dugoročno izdavanje potvrda i diploma koje se stječu u okviru vojnog obrazovnog sustava kao javnih isprava, a u potpori transicije vojnog osoblja za drugu karijeru nakon izlaska iz obrambenog sustava. Sveučilište je i ustanova gdje će se stvarati lideri Hrvatske vojske i ostalih sastavnica sustava domovinske sigurnosti.

Usmjerenost svih resursa Sveučilišta na organiziranje i izvedbu studijskih programa u području vojno-obrambenih i sigurnosno-obavještajnih znanosti i umijeća omogućuje efektivan doprinos razvoju i jačanju institucija domovinske sigurnosti i obrane u Republici Hrvatskoj, što jasno definira misiju Sveučilišta.

RAZGOVOR // PROF. DR. SC. IVICA LUČIĆ

PO ČEMU SE SVEUČILIŠTE OBRANE I SIGURNOSTI RAZLIKUJE OD DRUGIH SVEUČILIŠTA U HRVATSKOJ?

Mi smo integrirano javno sveučilište koje će se držati svih standarda koje propisuje Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, Zakon o osiguranju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti te drugi zakoni kao i podzakonski akti kojima je reguliran prostor visokog obrazovanja i znanosti. Naš je osnivač Republika Hrvatska. Razlika u odnosu na druga javna sveučilišta je u tome što je nositelj prava i dužnosti osnivača u našem slučaju Ministarstvo obrane, a ne Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih.

S KOJIM STE SE IZAZOVIMA SUSRETAJTI TIJEKOM OSNIVANJA SVEUČILIŠTA I KOLIKU STE PODRŠKU IMALI U CIJELOM PROCESU?

Bilo je dosta izazova, ali oni su, srećom, iza nas. Istaknuo bih podršku koju smo tijekom cijelog procesa imali od čelnih ljudi u Ministarstvu obrane i u Oružanim snagama, te u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih, Agenciji za znanost i visoko obrazovanje i drugim ustanovama. Posebno bih istaknuo čelne ljudе i članove Povjerenstva za ostvarivanje uvjeta za početak rada Sveučilišta i radne skupine, koji su obavili velik dio posla.

KAKO JE DOŠLO DO IDEJE O OSNIVANJU SVEUČILIŠTA OBRANE I SIGURNOSTI I KOJI SU KLJUČNI FAKTORI KOJI SU MOTIVIRALI MINISTARSTVO OBRANE DA POKRENE TU INICIJATIVU?

Ideja o potrebi jačanja izobrazbe vojske i cijelog sigurnosnog sustava jako je stara. Još je predsjednik Tuđman spominjao vojno sveučilište, ali ključne su odluke donesene u mandatu ministra Damira Krsitićevića koji je, kao i većina ratnih zapovjednika, bio i ostao snažan zagovornik osnivanja i jačanja Sveučilišta. Osnivanjem Sveučilišta stvoreni su ključni uvjeti za daljnji institucionalni razvoj vojnih znanosti, odnosno nastavak razvoja znanstveno-nastavnog potencijala i znanstveno-istraživačkog rada u interdisciplinarnom području znanosti kao i sudjelovanje u međunarodnim projektima zajedno s partnerskim zemljama.

NEDAVNO STE OBILJEŽILI GODIŠNJCU SVEUČILIŠTA. KAKO STE VI KAO REKTOR ZADOVOLJNI REZULTATIMA POSTIGNUTIM U TOM RAZDOBLJU I JESU LI SE ISPUNILA VAŠA OČEKIVANJA?

Zadovoljan sam onim što smo u kratkom vremenu napravili, ali još je važnije da je zadovoljan ministar obrane, koji je nositelj prava i dužnosti osnivača. Naime, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić tom je prigodom ustvrdio: "S iskustvom iz oslobođilačkog Domovinskog rata i uz potporu Vlade Republike Hrvatske i Ministarstva obrane Republike Hrvatske, zadatak Sveučilišta stvaranje je novih modernih lidera koji će osnažiti Hrvatsku vojsku i sve sastavnice sustava domovinske sigurnosti."

**KAKO ĆE SVEUČILIŠTE OBRANE I SIGURNOSTI UTJEĆATI NA ŠKOLOVANJE I PROFESSIONALNI RAZVOJ DJELATNIH VOJNIH OSOBA TE KOJE IM POSEBNE PROGRAME I RESURSE PLANIRATE PRUŽITI?**

Kao što je spomenuto, Sveučilište će provoditi školovanje i imati važan utjecaj na daljnji profesionalni razvoj djelatnih vojnih osoba. Što se tiče posebnih programa i resursa, oni

Kao jedan od ciljeva u procesu osnivanja Sveučilišta predviđeno je dugoročno izdavanje potvrda i diploma koje se stječu u okviru vojnog obrazovnog sustava kao javnih isprava, a u potpori tranzicije vojnog osoblja za drugu karijeru nakon izlaska iz obrambenog sustava. Sveučilište je i ustanova gdje će se stvarati lideri Hrvatske vojske i ostalih sastavnica sustava domovinske sigurnosti



će biti planirani i pripremljeni u uskoj suradnji s Ministarstvom obrane i Oružanim snagama. Tu na poseban način računamo na podršku i pomoći načelnika Glavnog stožera general-pukovnika Tihomira Kundida, kao i zapovjednika te dјelatnika Hrvatskog vojnog učilišta. Hrvatska vojska treba obrazovano, kvalificirano i motivirano osoblje za dјelovanje u kompleksnim okolnostima novih ugroza i primjeni modernih tehnologija. Sveučilište je izvrstan okvir za nastavak provedbe postojećih studijskih programa u suradnji sa sveučilišnom zajednicom, te razvoj novih specijaliziranih studijskih programa u interakciji s OSRH jasno uvažavajući u prvom redu potrebe Hrvatske vojske. Omogućit će okrugnjavanje i pojednostavljenje nastavnih i istraživačkih procesa radi lakšeg upravljanja, te razvoj kontrole kvalitete i standarda obrazovanja.

KOJI SU KLJUČNI STUDIJSKI PROGRAMI I KURIKULI KOJE ĆE SVEUČILIŠTE NUDITI TE KAKO SU OSMIŠLJENI DA ZADOVOLJE POTREBE OBRANE I SIGURNOSTI ZEMLJE? KAKO ĆE SVEUČILIŠTE SURAĐIVATI S MINISTARSTVOM OBRANE I DRUGIM RELEVANTNIM INSTITUCIJAMA TE KAKVE PRILIKE ZA PRAKTIČNO ISKUSTVO STUDENTI MOGU OČEKIVATI?

Na prethodna dva pitanja dat će jedinstven odgovor i to tako što će čitatelje ponovno uputiti na prvi članak Zakona o osnivanju Sveučilišta. Ono je osnovano tako što su postojeći studijski programi Vojno vođenje i upravljanje, Vojno inženjerstvo te Vojno pomorstvo, koji su ustrojeni na temelju sporazuma Vlade Republike Hrvatske i sveučilišta u Zagrebu i Splitu "spojeni" sa Sveučilištem obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman", a sve to "(...) radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene, stručne i druge djelatnosti za potrebe obrambenog sustava i sustava domovinske sigurnosti". Već neko vrijeme radimo na modernizaciji, osuvremenjivanju i poboljšanju navedenih studijskih programa i pripremamo ih za reakreditaciju u skladu sa Zakonom o osnivanju Sveučilišta. Zakon jasno propisuje da je posao Sveučilišta obavljanje poslova za obrambeni sustav i sustav domovinske sigurnosti tako da se tu ne radi samo o "suradnji" nego više o dobro uskladenom zajedničkom radu koji se izravno tiče nacionalne sigurnosti.

KVALITETAN NASTAVNI KADAR KLJUČAN JE ZA USPJEH SVAKOG SVEUČILIŠTA. KOJE SU VAŠE STRATEGIJE ZA PRIVLAČENJE I ZADRŽAVANJE VRHUNSKIH PREDAVAČA I ISTRAŽIVAČA NA SVEUČILIŠTU OBRANE I SIGURNOSTI?

Sveučilište će svoje nastavne i istraživačke kapacitete razvijati u interdisciplinarnom području znanosti, polju sigurnosne i

RAZGOVOR // PROF. DR. SC. IVICA LUČIĆ

obrambene znanosti. Ono nam otvara mogućnost angažiranja stručnjaka iz različitih znanstvenih područja (tehničko, društveno, humanističko...). Interdisciplinarnost nas upućuje i na nastavak i jačanje suradnje sa sveučilišтima u Zagrebu i Splitu te snažniji razvoj djelatnih vojnih osoba u području znanosti kroz doktorske studije i znanstveno-nastavni napredak, što je i jedan od ciljeva razvoja Sveučilišta. Svi istraživački rezultati u našem području potencijalno mogu biti iskorišteni za unapređenje sustava domovinske sigurnosti, kao cjeline, ali i njegovih pojedinih sastavnica. Očito je da je u današnjem nesigurnom svijetu sigurnost opet dobila na važnosti. Pokazalo se da je bilo nerealno i ne baš mudro podcijeniti opasnosti, odnosno umanjiti sposobnosti i kapacitete obrambenih i sigurnosno-obavještajnih snaga. Pred nama je ozbiljan posao podizanja obrambenih i sigurnosnih sposobnosti na višu razinu, a to će svakako biti izazov i za znanstvenike, odnosno sveučilišne nastavnike, i to one najbolje.

KOJE SU GLAVNE PREDNOSTI ZA STUDENTE KOJI ODLUČE STUDIRATI NA SVEUČILIŠTU OBRANE I SIGURNOSTI U USPOREDBI S DRUGIM VISOKIM UČILIŠTIMA U HRVATSKOJ?

Naše će Sveučilište raditi na razvijanju programa educiranja i osposobljavanja budućih dionika sustava domovinske sigurnosti, koji će nakon završetka studijskih programa biti poželjni i na tržištu rada: u javnom i državnom, ali i u privatnom sektoru. U nastavnim programima vodit ćemo računa o konkretnoj programskoj, nastavnoj i razvojnoj suradnji s priznatim sličnim institucijama iz članica NATO-a i EU-a te međunarodnim institucijama, kao što su NDC (NATO Defense College), ESDC (European Security and Defense College) i European Intelligence Academy. Spomenuo bih i sporazum o suradnji sa Sigurnosno-obavještajnom agencijom vezano uz platformu Obavještajni koledž, koja okuplja 35 akademskih institucija, sveučilišta i think-tankova iz 18 zemalja članica.

KAKVE MOGUĆNOSTI MEĐUNARODNE SURADNJE PLANIRATE RAZVITI ZA STUDENTE I NASTAVNO OSOBLJE SVEUČILIŠTA OBRANE I SIGURNOSTI TE KAKO ĆE ONE PRIDONIJETI KVALITETI OBRAZOVANJA I ISTRAŽIVANJA?



Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" smatra da je područje međunarodne znanstvene, stručne, razvojne i akademske suradnje te razmjena studenata, nastavnog i nenastavnog osoblja iznimno važno



Mi smo integrirano javno sveučilište koje će se držati svih standarda koje propisuje Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, Zakon o osiguranju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti te drugi zakoni kao i podzakonski akti kojima je reguliran prostor visokog obrazovanja i znanosti

za ispunjavanje postavljenih ciljeva. Upoznavanje s drugim sustavima, organizacijama, institucijama, grupama i pojedincima, umrežavanje i zajedničko djelovanje u različitim oblicima obučavanja i edukacijskog procesa jedan su od temelja na kojima treba graditi društvo znanja koje će činiti stručnjaci i znanstvenici priznati na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Sve postojeće i buduće križe, rizici i prijetnje više se ne mogu rješavati samostalno. Integriranje i razmjena informacija, znanja, nužni su za izgradnju učinkovitih zajedničkih obrambenih sustava, sustava za rano i preventivno upozorenje o nadolazećoj prijetnji te sustava reakcije na pojavu prijetnji. Poticat ćemo kratkoročne i dugoročne razmjene studenata našeg Sveučilišta u okviru postojećih specijaliziranih programa razmjene studenata na različitim razinama školovanja (Erasmus+, Emilio, MSCA (Marie Skłodowska-Curie Actions)). Razvijat ćemo i izvođenje programa na stranim jezicima za polaznike iz drugih zemalja i time osigurati višerazinsku integriranu suradnju budućih nositelja odgovornosti za sigurnost i otpornost Republike Hrvatske i saveza čija je članica.

HVU



"Sigurnosna paradigma ima tendenciju stalne promjene, a vi uvijek morate biti spremni odgovoriti na svaki izazov pred kojim se nađete", poručio je načelnik GS OSRH

SVEĆANA PROMOCIJA POLAZNIKA VOJNIH ŠKOLA



TEKST
Tomislav Vidaković

FOTO
Dražen Volarić

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman" u Zagrebu održana je 27. lipnja 2024. svećana promocija 130 polaznika vojnih škola, čime je obilježen kraj akademske godine 2023./2024. I ove su godine među diplomiranim polaznicima bili pripadnici savezničkih i prijateljskih oružanih snaga. Od njih 20, osam je iz Bosne i Hercegovine; po tri iz Crne Gore, Republike Kosova i Republike Sjeverne Makedonije; dva iz Republike Slovenije te jedan iz Savezne Republike Njemačke.

Polaznicima su uručene diplome te simboli završetka izobrazbe, a onima najboljima još i nagrade te pohvale. Izaslanik predsjednika Vlade Republi-



ke Hrvatske državni tajnik MORH-a Branko Hrg zahvalio je svim polaznicima što su se odlučili za odabir vojnog poziva, a onda i za napredovanje i usavršavanje.

"Hvala vam što ste se odlučili za Hrvatsku vojsku. Upravo u današnjoj svečanoj prigodi podsjetimo kako će na Ministarstvu obrane i dalje biti odgovornost za stvaranje boljih uvjeta za vaše djelovanje, a na vama je da unutar obrambenog sustava odgovorite na sve izazove koji se nađu pred vama", poručio im je.

VELIKI IZAZOVI OČEKUJU SVAKOG OD POLAZNIKA

"Vojna izobrazba nezamjenljiv je dio svake moderne vojske i ima ključnu ulogu u prijenosu znanja, koje se temelji na najnovijim vojnim postignućima", istaknuo je načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid. "Veliki izazovi očekuju svakog od polaznika jednom kad se vrate na svoja radna mesta. Sigurnosna paradigma ima tendenciju stalne promjene, a vi uvijek morate biti spremni odgovoriti na svaki izazov pred kojim se nađete", poručio je diplomiranim polaznicima general Kundid.

Čestitajući polaznicima svih razina vojnih škola, kao i polaznicima iz partnerskih i savezničkih zemalja na uspješno završenoj izobrazbi, zapovjednik HVU-a general-bojnik Slaven Zdilar rekao je kako je veliko zadovoljstvo vidjeti svih 130 polaznika kako su uspješno završili školovanje,

čime su otvorili novu stranicu u svojoj bogatoj vojnoj karijeri.

Pritom je posebno naglasio važnost međunarodnog karaktera vojne izobrazbe. Tijekom školovanja stječu se i neraskidiva prijateljstva, koja će zauvijek ostati dio života svakog od polaznika.

Na svečanosti na Hrvatskom vojnom učilištu bio je i predsjednik RH Žoran Milanović, koji je istaknuo: "Hrvatska vojska treba prije svega voditi računa o hrvatskim interesima i hrvatskoj sigurnosti, ali pritom mora biti svjesna da je dužna biti lojalna i poštena prema svojim saveznicima."

U svečanom programu sudjelovali su i pripadnici Počasno-zaštitne bojne, a u glazbenom dijelu nastupila je pjevačica Ivana Marić i Orkestar Hrvatske vojske.





bojnik Vlatko Klarić



poručnik Petar Gregorović

PRIZNANJA NAJBOLJIM POLAZNICIMA

"Uime svih polaznika 32. naraštaja zahvaljujem djelatnicima Zapovjedno-stožerne škole 'Blago Zadro' na vodstvu te svim predavačima što su nam prenijeli svoja znanja i iskustva. Izavorno okruženje intergranske izobrazbe, uz vrhunske predavače i iznimno profesionalne i stručne kolege i kolegice s kojima smo dijelili školske klupe, bili su poticaj da pružimo najbolje od sebe. To više je veća čast biti izabran za najboljeg polaznika, glasovima tih istih vrhunskih časnica i časnika. Ovo je vrhunac moje dosadašnje karijere i velika obveza da i u budućnosti opravdam povjerenje i čast koju su mi kolege iskazali. Osim stičenih znanja i vještina, jednako su vrijedna poznanstva i prijateljstva s pripadnicima drugih grana Oružanih snaga i prijateljskih zemalja, koja su ovdje stvorena i koja će ostati trajno. Stečena znanja i iskustva primijenit ću u radu na svojoj sljedećoj dužnosti u OSRH. Bila mi je iznimna čast biti polaznikom 32. naraštaja Intergranske zapovjedno-stožerne izobrazbe", opisao je svoje iskustvo u Zapovjedno-stožernoj školi "Blago Zadro" **bojnik Vlatko Klarić**, pripadnik bojne Gromovi Gardijske mehanizirane brigade.

Kad je riječ o 23. naraštaju Temeljne časničke izobrazbe, od 57 polaznika koji su je uspješno završili najbolji je bio **poručnik Boško Šutalo**, pripadnik Pukovnije Vojne policije. "Časnička škola dodatno me izgradila kao pojedinca i kao pripadnika

TEKST
Tomislav Vidaković

FOTO
Dražen Volarić

Svečanu promociju polaznika vojnih škola iskoristili smo i kao priliku za razgovor s najboljima od njih. Svaki na poseban način ističe zahvalnost predavačima, ali i kolegama s kojima se školovao. Zajednička im je želja i motivacija da se što prije vrate u matične postrojbe te primijene i prenesu novostečena znanja

Hrvatske vojske. Istaknuo bih usvajanje temeljnih znanja iz područja vojne taktike, vojnog vođenja i upravljanja te vojne topografije, kao i iz ostalih specijaliziranih područja različitih borbenih rodova i rodova borbene potpore", rekao je. Naglasio je kako smatra da je upoznavanje polaznika Temeljne časničke izobrazbe s funkcioniranjem vojnog sustava važno radi pregleda i razumijevanja harmonije funkcioniranja cjelokupnih Oružanih snaga. "Predavači su me inspirirali svojim dugogodišnjim iskustvom i interdisciplinarnim pristupom kojim su nam nastojali približiti i teorijska znanja iz svojih područja, i vlastito životno iskustvo časnika u stvarnim situacijama. Ne smjemo zaboraviti ni usvajanje praktičnih terenskih znanja u okviru



stožerni narednik Elvis Božac

Kampa razvoja vođa, tijekom kojeg su nam naši zapovjednici i instruktori primjerom pokazali ispravan odnos prema hrvatskom vojniku i djelovanje časnika u terenskim uvjetima. Smatram da u svakom sustavu postoji mjesto za napredak. Razvoj Hrvatskog vojnog učilišta, njegova modernizacija i dostizanje međunarodnih vojnih standarda izobrazbe ono je što me inspirira i govori da će iduće generacije polaznika dobivati sve kvalitetniju i moderniju izobrazbu”, zaključio je poručnik Boško Šutalo.

INSPIRIRAN INTERDISCIPLINARNIM PRISTUPOM

Kad smo poručnika pitali što mu znači nagrada koju je dobio kao najbolji polaznik Časničke škole “Andrija Matijaš Pauk”, objasnio nam je kako je to ponajprije poticaj za daljnji razvoj i napredak u vojnoj karijeri, ali i priznanje kolegama: “Tijekom izobrazbe stvorio sam dobre odnose s mnogim kolegama, koji su me cijelo vrijeme poticali na izvrsnost u rezultatima. Svaka-kako smatram, baš kao i oni, da su u ovu moju nagradu ugrađena sva njihova plemenita nastojanja”, rekao je Šutalo. Dodao je kako mu nagrada za najboljeg polaznika ima posebnu važnost i posvećuje je hrvatskim braniteljima i vojnim invalidima koji su za domovinu dali najvrednije što su imali. “Iznimno sam ponosan što sam kao najbolji polaznik 23. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe mogao pridonijeti obiteljskoj vojnoj tradiciji koju je započeo moj otac, a nastavljamo je brat i ja. Ovu nagradu posebno posvećujem pokojnom stricu Anti Šutalu, pripadniku 3. imotske bojne 4. gardijske brigade Pauci. Naklonost prema slijednicima stričeve postrojbe volio bih u budućnosti obogatiti i pripadnošću 3. mehaniziranoj bojni Pauci Gardijske mehanizirane brigade.” Objasnio je kako stečena znanja najmjerava primjeniti ponajprije u odnosu na svoje buduće najbliže suradnike – i nadređene, i podređene – te pokazati svojim primjerom u odnosu vođe i vođenog, kao i u okviru zapovjedne dužnosti u budućoj postrojbi. “Smatram da časnika gradi ponajprije odgoj i karakter te da je upravo ta sastavnica osobnosti jednako bitna kao i teorijska i praktična vojna znanja. Imam privilegiju da sam sva znanja i iskustva stekao od velikih ljudi, naših predavača na Hrvatskom vojnom učilištu, na čemu sam neizmjerno zahvalan”, naglasio je poručnik Šutalo.

Na svečanosti na Hrvatskom vojnom učilištu promovirano je i pet kadeta iz Zrakoplovnog voda, među kojima se najviše istaknuo **poručnik Petar Gregorović**. Rekao je kako je iznimno zadovoljan predavačima i cjelokupnim školovanjem, čemu je najviše pridonijelo ugodno radno okruženje i dobar odnos unutar naraštaja, kao i odnos između kadeta i nadređenih djelatnika koji su sudjelovali u provedbi vojne letačke obuke. “Počašćen sam nagradom te smatram da su velik utjecaj imali kolege iz naraštaja, bez kojih to ne bi bilo moguće. Smatram da



poručnik Boško Šutalo

je prijateljska konkurenca idealan način za ostvarivanje najboljih rezultata”, objasio nam je budući pilot kad smo ga pitali što mu znači nagrada. Dodao je i kako su mu znanja stečena školovanjem otvorila mnoga vrata i naučila ga kako svladavati prepreke koje se nađu pred njim.

BITI IZABRAN OD KOLEGA NAJVEĆE JE PRIZNANJE

Novi naraštaj Visoke dočasničke izobrazbe, 22. po redu, završilo je 16 polaznika, od kojih pet dolazi iz prijateljskih zemalja. Za najboljeg polaznika izabran je **stožerni narednik Elvis Božac**, koji nam je rekao: “Izobrazba je prilika da se polaznici posvete osobnom usavršavanju na nešto drugačiji način od dosadašnjih iskustava. Pritom ne mislim samo na učenje već i na socijalne vještine u međunarodnom okružju. Svi dolazimo s višedesetljetnim iskustvom u službi u Oružanim snagama te različitim karijerama. Predavači i instruktori stručnjaci su za područja koja predaju te su naše rasprave kao dočasnika koji dolaze iz provedbenog dijela Oružanih snaga svakako prilika za usvajanje novih znanja i pogleda na situacije.” S posebnim je ponosom rekao kolika mu je čast biti izabran za najboljeg polaznika, prije svega zato što to priznanje dolazi od kolega koji su ga izabrali, dočasnika s ratnim iskustvom, sudionika brojnih međunarodnih vojnih operacija i različitih vojnih obuka. “Moji su kolege osobe koje su stručne i iskusne u našem časnom pozivu te mi je osobit ponos i zadovoljstvo što sam zasluzio njihovo povjerenje”, naglašava stožerni narednik.

Novostečena znanja svakako mu daju nešto drugačiji pogled na dužnosti koje je obnašao. “Svi smo polaznici stručni za dužnosti s kojih smo upućeni na školovanje. Smatram, međutim, da smo školovanjem dobili priliku promijeniti pogled na svoje dužnosti. Dočasnici je spona između vojnikinje ili vojnika u timu i zapovjednika. On mora imati mogućnost sagledavanja izazova iz obje perspektive. Sto je više u lancu zapovijedanja, to je ta perspektiva šira, ali nikako ne smije izgubiti iz vida vojnika u timu, jer on je i dalje vođa. Nastavak moje karijere ne ovisi samo o meni, ali smatram da znanja koja smo stekli ovom izobrazbom možemo primjeniti bez obzira na izazove koje budućnost stavi pred nas”, rekao je stožerni narednik Elvis Božac.

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA OBUKU I DOKTRINU

Cilj vježbe bio je simulacijom obrambenih taktičkih djelovanja uvježbati proces vojnog odlučivanja i rada u stožeru zapovjednog mjeseta na simulacijskom sustavu JCATS (Joint Conflict and Tactical Simulation), kao i sposobnosti integracije borbenih funkcija tijekom provedbe simuliranih obrambenih djelovanja

U Simulacijskom središtu Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" (ZOD) u vojarni "Petar Zrinski" u Zagrebu provedena je tijekom lipnja računalna vježba pričuvnih postrojbi Hrvatske vojske pod nazivom CAX Feniks 24. Cilj vježbe bio je simulacijom obrambenih taktičkih djelovanja uvježbati proces vojnog odlučivanja i rada u stožeru zapovjednog mjeseta na simulacijskom sustavu JCATS (Joint Conflict and Tactical Simulation), kao i sposobnosti integracije borbenih funkcija tijekom provedbe simuliranih obrambenih djelovanja.

Ključno osoblje i pričuvni sastav 1. pješačke pukovnije Zagreb pod zapovijedanjem pukovnika Damira Filkovića bilo je u ulozi primarne obučne skupine. Njima su se u stožeru vježbe priključili pripadnici pet pješačkih i 2. topničko-raketne pukovnije te pričuvne postrojbe

Tekst: ZOD/HKoV / Foto: OSRH



CAX FENIKS 24

SIMULACIJA OBRAMBENIH DJELOVANJA





borbene potpore Inženjerijske, Topničko-raketne i Pukovnije protuzračne obrane Hrvatske kopnene vojske.

Zapovjednik Simulacijskog središta ZOD-a brigadir Radovan Palmović izrazio je zadovoljstvo velikim, gotovo 90-postotnim odazivom pričuve na računalnu vježbu: "Ovo je svakako potvrda da je naš pričuvni sastav svjestan potrebe za uvježbanjem."

Vježba CAX Feniks 24 četvrta je u nizu računalno podržanih vježbi s pričuvnim pukovnjama. Za razliku od dosadašnjih vježbi, na kojima su sudje-lovali djelatne jezgre pješačkih pukovnija, ove su godine prvi put sudjelovali i djelatni i pričuvni pri-padnici 1. pješačke pukovnije.

Brigadir Željko Marinov, direktor vježbe i načelnik Odjela za obuku i doktrinu Zapovjedništva ZOD-a, naglasio je kako motiviranost, znanje i odgovornost pričuvnih časnika i dočasnika u sinergiji s djelatnom jezgrom u ovom obučnom ciklusu i pro-vedbi vježbi potvrđuju da ova postrojba bez obzira na svoju pričuvnu komponentu u potpunosti može planirati i provoditi zadaće u sklopu svoje misije i učinkovito izvršavati dodijeljene zadaće.

"Radim u privatnom sektoru za multinacionalnu kompaniju s tri tisuće zaposlenih, no čast mi je bila odazvati se kao pričuvnik pozivu za sudje-lovanje na vježbi Hrvatske vojske. Odgojen sam tako da se domovini treba služiti", rekao je pričuvni natporučnik Ivica Vidaković, kojem je ovo drugi put da sudjeluje u obuci pričuve.

Pričuvni nadnarednik Kristijan Frljak rekao je kako je gotovo 30 godina bio djelatna vojna osoba te kako se rado odazvao mobilizacijskom pozivu. "Velika mi je čast i zadovoljstvo što sam mogao nazočiti zajedničkom radu djelatnog sastava i nas pričuvnika. Radili smo rame uz rame i vjerujem da su neki obučni ciljevi i postignuti", izjavio je.

Vježbi je prethodio višemjesečni proces tijekom kojeg su po-mno planirani svi detalji vezani uz njezin koncept, potporu i cjelokupnu organizaciju. Ovakvo uvježbavanje omogućuje ja-čanje ukupnih sposobnosti Oružanih snaga Republike Hrvat-ske jer se, osim djelatnog sastava, NATO-ovim standardima i najnovijim tehnologijama koriste i pripadnici pričuvnih postroj-bi kako bi mogli učinkovito izvršavati dodijeljene zadaće.

Časnik za provedbu vježbe bio je zamjenik zapovjednika ZOD-a brigadir Dražen Batrnek, a upravljački element vježbe činili su pripadnici Simulacijskog središta i Zapovjedništva ZOD-a.



HRM

"Do kraja ove godine Hrvatska ratna mornarica dobit će prvi od preostala četiri obalna ophodna broda, čime nastavljamo njezinu modernizaciju i osnaživanje", poručio je ministar obrane Ivan Anušić

TEKST
Marija Jandriš-Sačer

FOTO
Filip Klen



Rok isporuke prvog obalnog ophodnog broda je do kraja 2024. godine, a troškovi njegova završetka, uključujući i troškove za vezanu opremu, iznose 5.675.614,59 eura s PDV-om

PORINUT PRVI OBALNI OPHODNI BROD



Prvi obalni ophodni brod od preostala četiri, novogradnja 541, porinut je 1. srpnja 2024. u Brodogradilištu specijalnih objekata u Splitu.

Nakon zaprimljenog prototipa obalnog ophodnog broda pod nazivom Omiš, ovo je drugi obalni ophodni brod iz serije od ukupno pet brodova, čiju je izgradnju ugovorilo Ministarstvo obrane Republike Hrvatske.

Završetak projekta izgradnje obalnih ophodnih brodova jedan je od prioriteta potpredsjednika Vlade RH i ministra obrane Ivana Anušića od početka njegova mandata.

“Brodosplitu čestitam na porinuću, a Hrvatska ratna mornarica do kraja ove godine u svojoj će floti imati obalni ophodni brod namijenjen Obalnoj straži”, poručio je ministar Anušić te dodao da se dovršetkom ovog projekta nastavlja modernizacija i osnaživanje HRM-a.

Nakon današnjeg porinuća nastaviti će se radovi završnog opremanja i uređenja te vrlo brzo nakon toga počinju i propisane probne vožnje te bojno gađanje. Posada broda upravo prolazi teorijski dio obuke i upoznavanje s brodskim karakteristikama, upravljanjem i održavanjem, koje provodi graditelj. Rok isporuke broda je do kraja 2024. godine, a troškovi njezina završetka, uključujući i troškove za vezanu opremu, iznose 5.675.614,59 eura s PDV-om.

TEHNIČKE ZNAČAJKE OBALNOG OPHODNOG BRODA

Brod je dug 43,16 metara. Opremljen je daljinski upravljanom oružnom stanicom s automatskim 30 mm topom te dvjema ručno upravljivim strojnicama 12,7 mm i četirima ručnim prijenosnim protuzrakoplovnim raketnim sustavima.

Kapacitet broda je 17 članova posade, uz autonomiju plovidbe od deset dana. Brzinu od 28 čvorova osiguravaju mu glavni brodski motori snage 2 x 2525 kW (2 x 3386 konjskih snaga). Brod je opremljen, uz ostalo, i dnevnim kamerama visoke rezolucije za detekciju i praćenje ciljeva, zatim termalnom kamerom za detekciju ciljeva na velikim udaljenostima uz dva specijalna dalekozora za noćno motrenje.

Novogradnja 541 ima i potpunu nuklearno-biološko-kemiju zaštitu, mogućnost hermetičkog zatvaranja te brodsku dekontaminacijsku stanicu.



SUNSET
SPORTS MEDIA FESTIVAL



BEYOND THE FRONTI

The Free Spirit of Ivica Kostelić

IVICA KOSTELIĆ (Olympian, World Champion, Sailor, Croatia)

MODERATOR: DAMJAN RUDEŽ (Former NBA Player, Director, S

Sofascore

ZADAR
TOURIST
BOARD

ZADAR
TOURIST
BOARD



SVJETSKI VRH SPORTSKO

Tijekom trodnevnog festivala održane su brojne zanimljive konferencije i paneli na kojima se razgovaralo o različitim temama, a posjetitelji su imali priliku postavljati pitanja renomiranim domaćim i svjetskim sportašima koji su tijekom predavanja podijelili svoja iskustva i zapažanja iz profesionalnog života

TEKST
Ivan Šurbek

FOTO
Mario Pavlović Mili

U okolini Zadra, u Petrčanima, početkom lipnja održano je treće izdanje bogatog sadržajem, raznolikog i zanimljivog Sunset Sports Media Festivala (SSMF). Riječ je o jednom od najvećih sportsko-medijskih festivala, na kojem sudjeluju brojne svjetske i domaće zvijezde iz svijeta sporta i medija. Tijekom trodnevnog festivala održane su brojne zanimljive konferencije i paneli na kojima se razgovaralo o različitim temama, a posjetitelji su imali priliku postavljati pitanja renomiranim domaćim i svjetskim sportašima koji su tijekom

ERS

Sunset Sports Media Festival, Croatia)

-MEDIJSKIH DOGAĐAJA

powered by

Adriatic Croatia International Club

**SPORT, SPORTSKI BIZNIS,
MEDIJI, MARKETING**

predavanja podijelili svoja iskustva i zapažanja iz profesionalnog života.

Proslavljeni hrvatski i nekadašnji NBA košarkaš Damjan Rudež otvorio je

festival kao njegov direktor, rekavši kako je cilj Sunset Sports Media Festi-

vala bio okupiti najbolje što sport, mediji, ali i sportski marketing i biznis

nude, te stavio naglasak na mlade ljude koji u sportu trebaju pronaći svoje

mjesto. Od domaćih sudionika festivala treba istaknuti Ivcu Kostelića,

osvajača Velikog kristalnog globusa u skijanju i proslavljenog olimpijca s

četiri srebrne medalje na trima Olimpijskim igrama, i Željka Mavrovića, le-

gendarnog hrvatskog boksača koji se borio za naslov svjetskog prvaka u

teškoj kategoriji. Osim njih, tu je bio i nekadašnji najbolji vaterpolski vratar

na svijetu i član reprezentacije koja je osvojila zlato na Igrama u Londonu

Josip Pavić, koji trenutačno obnaša dužnost državnog tajnika u Ministar-

stvu turizma i sporta; Maja Poljak, bivša odbojkašica, a danas direktorka za

EU-ove projekte u Hrvatskom olimpijskom odboru; direktor utrke CRO-race

i bivši biciklist te sportski direktor

u timu Bahrain Victorious Vladimir Miholjević, te sportski novinar i

komentator HTV-a Marko Šapit.

Na panelima su svoja iskustva dijelili brojni ugledni gosti kao što su Anita Jones, Boštjan Nachbar, Paolo Tramezzani, Fred Caldeira, Eva Muratti, Marco Messina, Martin Carlsson, Dino Ruta, Rong Chen, Virgil Stănescu i Mezna Almazrooui. Njihova stručnost pokrivala je širok spektar područja, uključujući sport, sportski



prvaka s Italijom. Izrazio je sreću što je danas sport dostupan mnogima, te nahvalio Hrvatsku i rekao kako se divi Luki Modriću i hrvatskim sportašima koji postižu nevjerojatne uspjehe s obzirom na to da je Hrvatska relativno mala zemlja.

VELIKANI HRVATSKOG SPORTA

Na panelu gdje je Ivica Kostelić bio u ulozi gosta, a Damjan Rudež u ulozi moderatora svjedočili smo izvrsnom razgovoru između dvojice velikana hrvatskog sporta. Ivica je govorio o svojoj sportskoj karijeri, izazovima s kojima se suočavao, te na upit iz publike rekao da nikad ne bi mijenjao svoj put. Otkrio je da mu je jedrenje velika strast i da u njemu pronalazi nove avanture. Govorio je o strahu, konceptu s kojim se svi suočavamo: "Kada sam bio skijaš, mislite da je strah spustiti se s vrha Kitzbühela, ali nakon utrke odete u hotel s toplovim sobom i pripremljenim doručkom. U jedrenju toga nema. Jedrenje je jedinstveno; sami se brinete o opremi, prehrani, spavanju. Spavate na moru, pod valovima, usred noći, usred oceana. Ali svaki strah morate nadvladati i razumjeti gdje je njegov početak i zašto nastaje."

Kostelić i Rudež istaknuli su kako je svaki dan nova prilika za učenje i da sportaši žive najbolji život dok igraju i nastupaju, jer se tada drugi brinu za njihove potrebe. Nakon karijere, te obveze postaju njihova vlastita odgovornost.

ŽELJKO MAVROVIĆ

"Sport je jedna od najboljih stvari na svijetu. Povezuje ljudе, oblikuje nas, omogućava nam da rastemo, učimo i upoznajemo sebe. Ponosan sam na svoju sportsku karijeru i vjerujem da sport treba biti tu za mlade ljude. Vidim da se danas mnogo djece bavi sportom, ali nedostaju mi puna igrališta. Djeca odlaze na treninge, ali volio bih da igrališta opet budu puna kao nekad. Sport je i igra i zabava."

Podsjetili smo Željka Mavrovića da je tijekom Domovinskog rata bio ročnik Hrvatske vojske i pitali ga o osjećajima iz tog vremena. "Ja sam bio sportaš, za mene je to bio ponos, ali pravi heroji su naši branitelji, oni koji su se borili i dali život za našu domovinu. Oni su istinski heroji i neka im je vječna hvala na tome", rekao je Mavrović.



SUNSET SPORTS MEDIA FESTIVAL

MAJA POLJAK

"Suradnja između Hrvatskog olimpijskog odjeljenja i Ministarstva obrane Republike Hrvatske iznimno je važna za naše sportaše, posebno za one koji se natječu u najpopularnijim sportovima, ali od svojih uspjeha ne mogu živjeti. Ti sportaši donose Hrvatskoj medalje s velikih natjecanja i promoviraju je na najbolji mogući način u svijetu. Nadam se da će broj takvih sportaša rasti i da ćemo kroz projekte Europske unije omogućiti našim sportašima da lakše ostvaruju svoje uspjehove. Mnogi od tih sportaša visoko su obrazovani i odličan su primjer mladima."

**MARKO ŠAPIT**

"Festival je prava senzacija. Prošle godine zbog obveza bio odsutan, ali ovo što su Pete i Damjan stvorili je nevjerojatno. Malo tko shvaća koliko je truda i kvalitetnog rada uloženo u postizanje ovakvog uspjeha. Impresionira što su ljudi ovdje došli ne samo da bi obavili posao već su bili angažirani, sudjelovali i bili prisutni u svakom smislu. Najveća je pobjeda što su sudionici podijelili iskustva, znanja i priče, stvarajući koheziju među sobom. Što se novinarstva tiče, ne smijemo zaboraviti na osnove. Moramo biti pripremljeni, precizni i objektivni koliko god je to moguće. Trebamo osjećati situacije i momente te pravilno koristiti modernu tehnologiju. Tehnologija ne smije preuzeći naš posao, već nam treba pomoći da obogatimo naše članke, istraživanja i rad. No, sport je taj koji je najvažniji. On prenosi emociju i uzbudjenje i za njegovo je predstavljanje potreban čovjek jer samo čovjek to i može napraviti."





Bill Belichick nedavno je dobio hrvatsko državljanstvo. Na festivalu je s ponosom govorio o svojem hrvatskom podrijetlu, otkrivši da su se njegovi preci prezivali Biličić

KREATOR PRIČE

Jedna od zanimljivih tema na festivalu bila je The Storyliner, gdje su Fred Caldeira kao moderator i Guillem Balague razgovarali o tome kako je biti kreator priče. Balague, kojim je jedino bilo dopušteno pisati biografije najvećih svjetskih nogometaša poput Lionel Messija, Cristiana Ronaldia i Diega Maradone, podijelio je kako je stekao povjerenje tih zvijezda i ušao u njihove živote. Na panelu Knjiga za uspjeh razgovaralo se o menadžmentu i vođenju, a sudjelovali su ministrica sporta Saudijske Arabije Mezna Almarzooqi te profesor i direktor Centra za obrazovanje Martin Carlsson-Wall. Legendarni boksač Željko Mavrović podijelio je svoju životnu priču i lekcije iz boksa, održavši panel na hrvatskom jeziku. Damjan Rudež moderirao je raspravu u zabavnom i humorističnom tonu, nasmijavši publiku anegdotama iz sportske karijere.

Održane su i druge konferencije, poput one o temi koliko nam je informacija zaista potrebno s obzirom na sve veći fokus na analitiku. Prva tema zadnjeg dana konferencije bila je Snaga sportske diplomacije. Na njoj su sudjelovali Guillem Balague, Josip Pavić, Maja Poljak i Paolo Tramezzani, današnji trener NK Istre. Josip Pavić naglasio je važnost sportske diplomacije jer su hrvatski sportaši iznimno prepoznati u svijetu. "Sport je važan dio svakog društva i mnogi se kroz njega identificiraju, a sportska diplomacija mora se koristiti u pozitivne svrhe i biti primjer mladima", rekao je Pavić istaknuvši

kako je bio ponosan kad je nosio hrvatsku zastavu na Olimpijskim igrama. Naglasio je da su Olimpijske igre posebne zato što svi sudionici dijele iste uvjete, jedu u istom restoranu i voze se istim autobusom, što stvara osjećaj jednakosti. Najviše emocija izazvala je tema Budućnost sportskog novinarstva, na kojoj je sudjelovao sportski komentator HTV-a i nagrađivani novinar Marko Šapit. Tijekom panela puštena je snimka njegovih reakcija dok je komentirao utakmicu Hrvatske i Brazila, što je probudilo snažne emocije kod mnogih prisutnih.

Zvijezda zadnjeg dana festivala bio je najtrofejniji trener u povijesti američkog nogometa Bill Belichick, kojeg je na pozornici ugostio nagrađivani redatelj Pete Radovich. Belichick, koji je nedavno dobio hrvatsko državljanstvo, s ponosom je govorio o svojem hrvatskom podrijetlu, otkrivši da su se njegovi preci prezivali Biličić. Za vrijeme utakmica često nosi hrvatsku zastavu na svojoj uniformi, a za Hrvatsku je rekao kako je nevjerojatno talentirana zemlja s vrhunskim sportašima i stručnjacima. Istaknuo je da su poniznost i naporan rad ključ uspjeha. Od svojeg oca, koji je bio vojna osoba, naučio je važnost reda i discipline. Vojska ga je naučila kako biti dio tima, biti nesebičan i služiti svojem timu i državi. Belichick je naglasio da je naporan rad, disciplina i donošenje ispravnih odluka ključno za stjecanje poštovanja kolega i upravo te vrijednosti primjenjivao je u vođenju svojih timova, uspješno koordinirajući i motivirajući brojne igrače.



SUNSET SPORTS MEDIA FESTIVAL



Sunset Sports Media Festival jedan je od najvećih sportsko-medijskih festivala, na kojem sudjeluju brojne svjetske i domaće zvijezde iz svijeta sporta i medija

CROATIAN DEFENCE - COMBAT PRO

Hrvatska državna Agencija Alan na sajmu je predstavila potpuno novi vizualni identitet, uključujući i osvježeni katalog te web-stranicu



VOJNA INDUSTRIJA



Dio akreditacije s ovogodišnjim logom i sloganom Eurosatoryja

EUROSATORY 2024

U ZNAKU TENKOVA



TEKST I FOTO IZ PARIZA
Dubravko Gvozdanović

Veliki izložbeni kompleks Paris Nord Villepinte ove je godine 16. put bio posvećen vojnoj industriji. Na vjerojatno najvećem sajmu te vrste u Europi od 17. do 21. lipnja sudjelovalo je više od 2000 izlagača iz 61 zemlje, uključujući Hrvatsku

Opisujući današnji dinamični svijet ispunjen prijetnjama o sukobima velikih intenziteta, pa i prijetnjama nekih novih pandemija ili humanitarnih te ekoloških katastrofa, slogan *Zaštite svoju budućnost* obilježio je ovogodišnji Eurosatory. Dakle, u Parizu je još jednom uspješno održan možda i najveći europski međunarodni sajam vojnih kopnenih i zrakoplovnih te općih sigurnosnih sustava. I još jednom poslužio je kao odlična platforma za povezivanje različitih državnih i međunarodnih obrambeno-sigurnosnih institucija

VOJNA INDUSTRIJA

s proizvođačima, *start-upovima*, akterima iz javnog i privatnog sektora te stručnjacima i međunarodnim institucijama. Cilj je zajednički: mogućnosti i sposobnosti za rješavanje većine nabrojenih kriza.

S obzirom na trenutačne ratne sukobe, posebice brutalnu agresiju Rusije na Ukrajinu kojoj se još ne nazire kraj, borbene platforme, oružje i sustavi koji dominiraju tim sukobom manje-više dominiraju i vojnom stranom izložbe. Drugi problem na koji je taj sukob upozorio jest prelazak na optimalan industrijski model sposoban održati dugotrajnu konfrontaciju, nešto što se prije tog sukoba i nije previše predviđalo. Podsjetimo samo da se još prije nekoliko godina većina hipoteza odnosila na ratove koji su trebali trajati nekoliko mjeseci, a ne godinama. Potreba za povećanjem proizvodnje streljiva i raspoloživost većeg broja samoodrživih logističkih platformi samo su dva primjera. U zadnje je vrijeme evidentno i da cijeli svijet ponovno ulazi u sve nesigurnije doba, a tu svoju ulogu nemaju samo vojne snage nego i policijske te sigurnosne službe. One postaju ključne za sprečavanje terorizma i nasilnih zločina, koji daleko nadilaze fizičku domenu: kibernetički kriminal

Leopard 2 A-RC 3.0 (dolje) zapravo je demonstrator tehnologije, s osnovnim fokusom na povećanju zaštite posade zamjenom stare kupole novom, kompaktnejom i besposadnom



postaje jedan od ključnih faktora nestabilnosti. Eurosatory 2024 novitetima je i demonstratorima tehnologije budućih oružnih sustava ispunio očekivanja. To vrijedi i za hrvatske tvrtke, od kojih su neke predstavljene u okviru štanda državne Agencije Alan. Bitno je napomenuti da je Agencija na sajmu predstavila potpuno novi vizualni identitet, uključujući i osvježeni katalog te web-stranicu. Predsjednik Uprave Goran Basarac prokomentirao je na LinkedInu da je Agencija u Parizu ponovno uspješno predstavila proizvode hrvatske obrambene industrije te zahvalio suizlagačima na zajedničkom štandu, tvrtkama ORQA i DOK-ING, kao i svim partnerima, klijentima i potencijalnim kupcima. Na sajmu su zapažene bile i hrvatske tvrtke HS Produkt, Šestan-Busch, Spar-Tac i Čateks, koje su nastupale samostalno.

NAJNAPREDNIJI EUROPSKI JURIŠNI HELIKOPTER?

Definitivna atrakcija prvog dana sajma bilo je javno predstavljanje novog borbenog helikoptera zapadne proizvodnje. To je letjelica talijanske tvrtke Leonardo – AW249



Fenice (Feniks). Prvi je put poletjela prije dvije godine, a u Parizu je izložena prototipna letjelica broj 4. Zajednički su je razvili talijanska vojska i Leonardo te industrijski partneri u Italiji i Europi. Europski udio komponenti je oko 80 %. Odluka da se prvi put javno prikaže na primarno kopnenoj izložbi naoružanja, a ne na nekom od aeromitinga, jasno upućuje na namjenu novog helikoptera. Talijanska vojska jasno navodi da je AW249 u cijelosti novi proizvod, koji bi trebao djelovati u potpuno novim scenarijima, odnosno višedomenskim operacijama. Helikopter krasiti potpuno digitalizirana arhitektura, a mogućnosti nemaju nikakve veze s onima njegova prethodnika, helikoptera A129 Mangusta. On je temeljen na zahtjevima postavljenim još 1970-ih, a izvorna mu je misija bila čisto protutenkovska borba s ciljem uništenja protivničkog oklopa u sjeveroistočnim talijanskim ravnicama. A129 Mangusta evoluirao je tijekom godina kako bi postao sadašnji borbeni helikopter talijanske vojske AH-129D, no njegovo je vrijeme došlo kraju te se očekuje da će 2027. prvih sedam AW249 Fenicea stići u središte za obuku vojnog zrakoplovstva u Viterbu, gdje će se, prije dolaska u operativne postrojbe,

Talijanska tvrtka Leonardo predstavila je novi borbeni helikopter – AW249 Fenice (Feniks)

formirati tim posada i tehničara. Izvorni zahtjevi postavljeni pred novi borbeni helikopter jesu: interoperabilnost, povezanost i integracija s više domena, velika brzina u svim vremenskim uvjetima (u usporedbi s prethodnikom) i sposobnost manevriranja, uboјitost i točnost u dubini. Traži se i integracija režima rada s drugim letjelicama s posadom i bez posade (C-UCT), veća sposobnost preživljavanja, logistička održivost i mogućnost podrške, otvorena arhitektura i dosljedan potencijal tehnološkog rasta.

MOŽE BITI I VIŠENAMJENSKI

Platforma izgleda kao konvencionalni jurišni helikopter, s tandem konfiguracijom za striljca i pilota, glavnim i repnim rotorom i podvjesnim nosači-

VOJNA INDUSTRIJA

ma za nošenje smrtonosnog tereta. Deklarirana krstareća brzina je 155 čvorova uz najveću od 167 čvorova, gotovo jednako kao i na helikopteru CH-47F Chinook, koji bi Fenice mogao pratiti. AW249 može definitivno biti i višenamjenski helikopter, koji zahvaljujući svojim senzorima i efektorima može izvršavati misije ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance), misije zračne pratnje, bliske zračne potpore, preventivnih taktičkih udara i vatrenе potpore. Imo maksimalnu nosivost od 2800 kg kombinirajući gorivo i oružje. Maksimalno trajanje leta je četiri sata i pet minuta uz maksimalni domet od 430 nautičkih milja. Feniks može od naoružanja nositi: rakete Spike ER2 i Spike LR2 dometa 16 i osam kilometara, 70 mm vodene i nevodene rakete dometa osam i sedam kilometara te rakete zrak-zrak. Od ostalog naoružanja Feniks u nosu ima ugrađen top kalibra 20 mm TM197B učinkovitog dometa oko dva kilometra. Uz ugovorenih početnih 48 primjeraka Feniksa za talijansku vojsku, Leonardo s velikim optimizmom gleda prema budućnosti nadajući se izvoznom uspjehu. Prema nekim procjenama, to bi mogao biti trenutačno najnapredniji europski jurišni helikopter.

Tenk Leclerc Evolution (desno) s kupolom s posadom. Njegovo je glavno oružje top ASCALON kalibra 120 mm. EMBT (European Main Battle Tank, sasvim desno) opremljen je daljinski upravljanom kupolom s inačicom ASCALON-a od 140 mm

Dvije Rheinmetallove premijere – tenk Panther Evo (dole lijevo), koji je nadogradnja Leoparda 2, te KF51 Panther CUT (dole desno) – demonstrator temeljen na besposadnoj kupoli opremljenoj topom od 130 mm



TURBULENTNO VRIJEME ZA OKLOP

Tenkovi kao vrh borbenih oklopnih snaga svake vojske prolaze u zadnje vrijeme niz preispitivanja. Rat u Ukrajini samo je dokazao ono što se već naziralo iz sukoba Armenije i Azerbajdžana u Nagorno-Karabahu. Sve intenzivnija uporaba različitih dronova razotkrila je ranjivost starog koncepta i dizajna tenkova, koji zahtijeva sve radikalnije promjene kako bi i u budućnosti zadržali ulogu dominantnog kopnenog borbenog sredstva. To se posebice odnosi





Sve intenzivnija uporaba različitih dronova razotkrila je ranjivost starog koncepta i dizajna tenkova



na poboljšanje sustava zaštite i borbene učinkovitosti osnovnog naoružanja tenkova. S obzirom na trenutačnu situaciju, i ovogodišnji Eurosatory pokazao je kako će se na zapadu glavna riječ kad se radi o tenkovima voditi između Njemačke i Francuske. I to u sklopu programa MGCS (Main Ground Combat System), koji bi trebao rezultirati zamjenom glavnih borbenih tenkova Leopard 2 i Leclerc. Obje su se zemlje dogovorile kako će nositelji povezanih poslova biti kompanije KNDS Deutschland, KNDS France, Rheinmetall i Thales, odnosno konzorcij koji bi te tvrtke osnovale u budućnosti.

KNDS Deutschland predstavio je na Eurosatoryju prototip tenka Leopard 2 ARC 3.0. Njim nastoji popuniti prazničnu između postojeće flote tenkova Leopard 2 i konačnog završetka projekta MGCS. S više od 3800 tenkova Leopard 2 različitih konfiguracija koji su u uporabi u više od 20 zemalja, potencijal nadogradnji očekivano je velik. Realizacija novog projekta potvrdila bi i vodeću ulogu njemačkog dijela KNDS-a u projektu. Leopard 2 A-RC 3.0 zapravo je demonstrator tehnologije čiji je osnovni fokus na povećanju zaštite posade tenka zamjenom stare kupole novom, kompaktnijom i besposadnom. Veća borbena učinkovitost postigla bi se podizanjem vatrene moći povećanjem kalibra glavnog topa sa 120 na 130 ili čak 140 mm. Predviđena je i ugradnja daljinski upravljanog sekundarnog topa kalibra 30 mm na vrh kupole. Bila bi to jedna od samoobrambenih mjeru protiv dronova. Dakle, eventualnim naručiteljima može se isporučiti samo nadogradnja na postojeće trupove tenka, ili se može proizvesti u potpunosti novi tenk. Očito su te nadogradnje rezultat borbenih iskustava iz Ukrajine. Još jedna zanimljivost je smjer zaštite posade: uz jači oklop i reaktivno-eksplozivnu zaštitu, tu je i dodatno ojačan odjeljak / kapsula unutar tijela tenka. Slično je rješenje videno

na ruskom tenku T-14 Armata, koji već godinama nikako ne ulazi u serijsku proizvodnju ili operativnu uporabu. Zapažen proizvod imala je i francuska podružnica KNDS-a (bivši Nexter) – tenk Leclerc Evolution. Taj je prototip bio opremljen kupolom s posadom čije je glavno oružje top ASCALON kalibra 120 mm, koji može biti zamijenjen i inačicama većeg kalibra. Tenk bi imao četiri člana posade. Četvrti bi bio zamjenik zapovjednika, koji bi u trupu imao svoj odjeljak s dodatnim senzorima i naoružanjem čija bi primarna zadaća bila obrana od besposadnih letjelica. Još jedan demonstrator bio je tzv. EMBT (European Main Battle Tank), opremljen daljinskim upravljanom kupolom s inačicom topa ASCALON od 140 mm.

PREMA PRVIM DOJMOVIMA...

Ove je godine i Rheinmetall predstavio svoju nadogradnju tenka Leopard 2 nazvanu Panther Evo. Prema prvim dojmovima, to bi trebao biti neki novi hibridni glavni borbeni tenk. Radi se o modelu koji kombinira tijelo/podvozje Leoparda 2A4 s potpuno novom digitaliziranim kupolom i novim računalnim sustavom upravljanja paljbom. Ta su rješenja inspirirana tehnologijom primjenjenom na kupoli Rheinmetallova tenka KF51 Panther (još ga nitko nije naručio), s eventualnim potencijalom naoružanja topom od 130 mm. To je također još jedna prijelazna inačica, koja bi trebala pokriti potencijalno tržište nadogradnjom aktualnih flota tenkova Leopard 2. Zapravo je izravan suparnik KNDS-ovu konceptu Leopard 2 A-RC 3.0. Prema navodima Rheinmetalla, Panther Evo nudi široku paletu oružja. Njegovo primarno oružje i dalje je Rheinmetallov top od 120 mm L55A1 s glatkim cijevima i automatskim punjačem uz opciju opremanja sustavom FGS (Future Gun System) s glavnim topom kalibra 130 mm, koji znatno premašuje mogućnosti standardnih NATO-ovih

VOJNA INDUSTRIJA



topova od 120 mm. Navodno nudi 50 % veći učinkoviti domet, što implica mogućnost udara s udaljenosti veće od četiri kilometra. FGS uključuje automatski punjač sposoban za brzinu paljbe od oko 12 granata u minuti. Tijekom testiranja automatski punjač ispalio je tri granate u 16 sekundi. FGS je sposoban ispaljivati širok spektar granata. Te značajke omogućile bi nadogradnji Panther Evo da se uspješno uhvati u koštač sa širokim spektrom prijetnji na bojištu.

NOVI RAZVOJNI MODEL

Rheinmetall je vezano uz sustav FGS predstavio i sljedeći razvojni model svojeg tenka KF51 Panther nazvan KF51 Panther CUT (Concept Uncrewed Turret). Radi se o demonstratoru nove generacije temeljenom na besposadnoj kupoli opremljenoj topom od 130 mm. Glavno je naoružanje i tog demonstratora Future Gun System. Kupola je dodatno opremljena koaksijalno smještenom teškom strojnicom kalibra .50 BMG (12,7 x 99). Zapovjednikova daljinski upravljana oružna stanica Main Sensor Slaved Armament (MSSA) opremljena je Rheinmetallovom

**Ukrajinsko
besposadno
plovilo Magura V5
već se dokazalo
udarima na ruske
brodove**



Steyrova snajperska puška Steyr DMR

strojnicom RMG762. Ta se strojnica sastoji od tri rotirajuće cijevi, što omogućuje kontinuiran rad čak i ako se jedna cijev pregrije, što je čini pogodnom za gađanje malih besposadnih letjelica. MSSA uključuje i integrirani bacač dimnih granata. Tehnologija Rheinmetallova glavnog topa od 130 mm mogla bi značiti velik napredak u naoružanju tenkova. Iako razvija iznimno velike tlakove, kalibr 130 mm posebno je učinkovit protiv naprednih sustava zaštite koje koriste suvremeni tenkovi. Future Gun System dio je šireg sustava koji uključuje digitalnu arhitekturu uskladenu s NATO-ovim standardima Generic Vehicle Architecture. Ta arhitektura olakšava integraciju naprednih sustava ciljanja, umjetne inteligencije za podršku odlučivanju i povezivanje s drugim sustavima na bojištu. Top je dizajniran da bude dio mrežno usmjerjenog sustava upravljanja bojišnicom, poboljšavajući svijest o situaciji i operativnu učinkovitost. Posada tenka KF-51 CUT, uključujući zapovjednika i topnika, smještena je unutar trupa vozila. Oba člana posade mogu neovisno pristupiti dnevnoj i noćnoj optici s integriranim laserskim daljinomjerima. Topnik koristi suvremenu SSOSS 400 optiku, koja je također ugrađena u zapovjednikov MSSA. Takvo rješenje omogućuje zapovjedniku i topniku da neovisno motre i napadaju mete. Mali ugrađeni izviđački dronovi dodatno poboljšavaju izviđačke sposobnosti kupole. Kupola s električnim pogonom sadrži sustav upravljanja paljbom, dijelove opreme C4I i druge komponente senzorskog sustava, uključujući meteorološki senzor. Sustav SAS osigurava posadi iznimani uvid u situaciju. CUT uključuje i aktivne sustave zaštite od tzv. hard kill pogotka, primjerice Rheinmetallov Active Protection System (APS) ili Iron Fist, te sustave zaštite od



Desno odozgor nadolje: puška Heckler & Koch HK437; Sakova snajperska puška TRG 62 A1; jurišna puška Bren 3, koju proizvodi Česká zbrojovka

tzv. soft kill prijetnji kao što su MUSS i ROSY (Rapid Obscurant System).

DRON I PUŠKE

Od tisuća izložaka u 41. paviljonu vrijedi spomenuti i jedan ukrajinski proizvod – besposadno plovilo Magura V5, koje se već dokazalo *samo-ubilačkim* udarima na ruske ratne brodove. Riječ je o sustavu duljine 5,5 m, čija je brzina krstarenja 45 km/h. Operativni domet navodno je 800 km i može nositi korisni teret mase 320 kg. Od streljačkog naoružanja zanimljiva je bila jurišna puška Heckler & Koch HK437 u kalibru .300 Blackout (7,62 x 35); Steyrova poluautomatska snajperska puška Steyr DMR (Designated Marksman Rifle) dostupna u više kalibara; Sakova snajperska puška TRG 62 A1 kalibra 9,55 x 77 mm (.375 Chey-Tach); jurišna puška Bren 3, koju proizvodi Česká zbrojovka, također dostupna u više kalibara.



VOJSKE SVIJETA

MODERNIZACIJA JAPANSKIH SAMOOBRAMBENIH SNAGA

Japan ubrzano mijenja svoju obrambenu strategiju i modernizira vojsku, a njegovi vojno-industrijski kompleksi imaju veliku perspektivu.

U skladu sa situacijom širom svijeta, pa i na Dalekom istoku, ti će se procesi samo intenzivirati

Nakon poraza u Drugom svjetskom ratu, pobjedničke sile zabranile su Japanu da ima oružane snage u *klasičnom* smislu. To je bio način da se spriječi obnova višegodišnje miliarističke i ekspanzionističke politike te istočnoazijske zemlje. Međutim, nakon što je 1952. završila saveznička okupacija, a hladnoratovske tenzije ojačale, oružane snage opet su ustrojene: prije točno 70 godina, ali pod znakovitim nazivom Japanske samoubrambene snage (JSDF). U skladu

TEKST
Ivan Galović

s člankom 9. Ustava, Zemlja Izlazećeg Sunca zauvijek se odrekla rata ili uporabe sile izvan vlastitog teritorija. No, promjene sigurnosne situacije u svijetu koje su došle s novim tisućljećem dovele su do stanovitih modifikacija u japanskom Ustavu i zakonima. Na to je utjecalo i susjedstvo, u kojem je i Kina te Sjeverna Koreja, a onda i ruska invazija na Ukrajinu. U svakom slučaju, Japan mijenja svoj obrambeni sustav i vojnu industriju, te razvija i nabavlja ofenzivno naoružanje i vojnu opremu.

Japan bi u fiskalnoj 2024. godini mogao potrošiti više od 50 milijardi dolara na obranu. To je na tragu plana objavljenog 2022., prema kojem se do 2027. godine želi udvostručiti tu potrošnju s jedan na dva posto bruto domaćeg proizvoda. Cilj



Foto: U.S. Marine Corps / Cpl. Juan K. Maldonado

je u pet godina učiniti Japan trećom najvećom vojnom snagom u svijetu, odmah nakon SAD-a i Kine. Prema portalu Global Firepower, Japan je trenutačno na sedmom mjestu od 145 zemalja prema indeksu globalne vojne moći za 2024.

KLJUČNI DOKUMENTI

Izazova ima dosta: desetljeća niske potrošnje utjecala su, uz ostalo, na to da JSDF ima male zalihe streljiva, nedostatne mogućnosti zračnog i po-

Japanski vojnik, pripadnik 2. amfibijske pukovnije za brzo izmještanje, naoružan novom domaćom puškom Type 20 na vježbi s američkim marincima Iron Fist 24. Vježba je provedena na Okinavi u veljači ove godine

morskog prijevoza te dopune goriva u zraku, što je ključna sposobnost za zemlju s teritorijem *raspršenim* na četiri velika i gotovo 7000 manjih otoka. Problem je i ubrzano starenje stanovništva, koje znatno utječe na smanjenje izvora popune ljudstvom. Tu je i prilična ovisnost o savezničkim američkim snagama, raspoređenim u više od stotinu baza u Japanu.

Japan je krajem 2022. usvojio tri ključna dokumenta vezano uz obranu: Strategiju nacionalne sigurnosti, Strategiju nacionalne obrane i Plan razvoja obrambenih snaga. JSDF trenutačno ima tri grane vojske s oko 250 000 pripadnika. Japanske kopnene samoobrambene snage (JGSDF) imaju 150 000, a zračne samoobrambene snage (JASDF) i mor-

VOJSKE SVIJETA

ZEMALJSKI PZO SUSTAVI

Japanski protuzračni sustavi kratkog dometa proizvodi su domaće tvrtke Toshiba. Type 81 ili Tan-SAM nadograđen je novim raketama Type 11, a novi sustav dobit će naziv Type 11 Tan-SAM Kai II (Kai znači nadograđen ili poboljšan). Domet mu je procijenjen na 14 kilometara, četiri više od prethodnika. Sustav može biti montiran na laka vozila konfiguracije 4 x 4 ili srednja konfiguracija 6 x 6. Na vozilu se nalaze četiri rakete kontejnerskog tipa, a na drugom je vozilu sustav za upravljanje paljbom. Type 93 ili Kin-SAM dometa pet kilometara inačica je prijenosnog protuzračnog sustava Type 91 Kai postavljenog na vozilo Toyota Kōkidōshas (vojna inačica Toyota Mega Cruiser). Protuzračni sustav srednjeg dometa Type 03 Chu-SAM ili SAM-4 zajednički je proizvod domaćih tvrtki Mitsubishi i Toshiba. Poboljšana inačica Chu-SAM Kai uvedena 2022. ima domet veći od 50 km na visini od deset kilometara. U kalibru je 320 mm. Na vozilu konfiguracije 8 x 8 nalazi se šest projektila. Na posebnim je vozilima radar te zapovjedno središte. Sustav može istodobno pratiti do 100 ciljeva i gađati ih 12. Chu-SAM Kai ima poboljšane senzore i značajke umrežavanja za veći domet i ciljanje složenijih prijetnji kao što su krstareći projektili. Plan je projektil Chu-SAM Kai pretvoriti u brodski PZO projektil dugog dometa s odvojivim raketnim startnim motorom. Za srednji domet PZO-a kopnene snage koriste i poboljšani MIM-23 Hawk, američki sustav koji su licencijski proizvodili Mitsubishi i Toshiba. U kalibru je 370 mm, a domet mu je do 50 km na visini do 20 km.

Ključna su komponenta japanskog zemaljskog PZO kišobrana sustavi MIM-104 Patriot raspoređeni diljem zemlje. Zanimljivo je da projektili licencijski proizvodi Mitsubishi Heavy Industries.

Uza sve navedeno, Japan teži razvoju hipersoničnog oružja kroz istodobne programe usmjerene na stvaranje jedrećih projektila velike brzine (HGV). Ministarstvo obrane planira do ranih 2030-ih razviti više projektila dugog dometa (2000 km), te oko 2035. godine hipersoničnu raketu dometa 3000 km.



Japanski PZO sustavi Chu-SAM (lijevo) i Kin-SAM (u sredini) te američki MIM-104 Patriot izloženi 29. kolovoza 2022. tijekom vježbe Orient Shield 22 u bazi Fukuoka

naričke samoobrambene snage (JMSDF) svaka po 50 000 pripadnika. Približno obuhvaća 50 000 pripadnika.

Kopnene samoobrambene snage raspoređene su u pet zaspovjednih područja, u kojima je aktivno devet divizija (jedna oklopna i osam pješačkih), osam borbenih i devet brigada borbene potpore. Divizije i brigade kombinirane su oružane postrojbe s pješačkim, oklopnim i topničkim postrojbama, postrojbama borbene potpore i postrojbama logističke potpore. Divizije imaju između šest i devet tisuća pripadnika. Brigade su manje: imaju od tri do četiri tisuće pripadnika.

JAPANSKI, AMERIČKI I EUROPSKI SUSTAVI

Udarnu snagu JGSDF-a čine glavni borbeni tenkovi Type 10, koji su među najmodernijim u svijetu, a tu su i američki jurišni helikopteri AH-64 Apache. Type 10 tenk je četvrte generacije i ušao je 2012. u operativnu uporabu. To je prvi tenk koji je u potpunosti razvijen i proizведен u Japanu. JGSDF zasad ima 110 tih tenkova, a dodatnih deset naručeno je ove godine i za njih će se izdvojiti 112 milijuna dolara. Veliku paljbenu moć ostvaruje zahvaljujući glatkocijevnom topu kalibra 120/44 mm. Masa praznog tenka iznosi 40 tona, borbena masa 44 tone, a maksimalna masa s dodatnim oklopom 48 tona. Posadu čine tri člana. Ima automatski punjač topa, a oklopna zaštita je dobra. Planirano je da zamijeni tenkove Type 90, kojih je u uporabi još više od 300.

Za potporu pješaštva služe borbena vozila pješaštva na gusjenicama Type 89 i oklopni transporteri na kotačima Type 96. Type 89 ima masu 27 tona. Posadu čine tri člana (zapovjednik, ciljač i vozač), a u stražnjem dijelu može se prevoziti sedam vojnika. Paljbenu moć daju mu dva sustava – automatski top Oerlikon-Contraves kalibra 35 mm i dvije protuoklopne rakete Type 79 Jyu-MAT (poznata i kao KAM-9). Jedna je od posebnosti vozila Type 89 to da se na bočnim stranama nalaze puškarnice, koje su, u skladu s današnjim doktrinama, prijetnja sigurnosti posade. No, još uvejk za ta vozila nije planirana konkretna zamjena. Druga je stvar s transporterima Type 96, koji će biti zamijenjeni vozilima Patria AMV XP u konfiguraciji 8 x 8. Na testiranju





Foto: U.S. Army / Sgt. Cody Quinn, 28th Public Affairs Detachment

Japanske kopnene snage naručile su još tenkova Type 10 (na fotografiji). Trenutačno ih je 110, a cilj je njima zamijeniti tenkove Type 90, kojih je u uporabi još više od 300

2022. godine finski proizvod odabran je umjesto domaćeg, koji je predložio Mitsubishi, te vozila LAV 6.0 američke tvrtke General Dynamics Land Systems. Patrije će se licencijski proizvoditi u Japanu, a procjenjuje se da će ih biti nabavljeno oko 400, koliko ima i vozila Type 96. Zasad je naručeno prvih 26 vozila, koja bi trebala biti isporučena do 2026. godine.

MODERNI LOVAC TENKOVA

JGSDF ima još jedan adut na kotačima – lovac tenkova ili manevarsko borbeno vozilo Type 16 (MCV). Naoružan je topom kalibra 105 mm, duljine 52 kalibra. Isporučeno ih je 114, a planirana je nabava 250, od kojih će dio biti u inačici borbenog vozila pješaštva, dio u inačici samohodnog minobacača, a dio u inačici izvidničkog vozila. Cijena vozila, ovisno o konfiguraciji, viša je od pet milijuna dolara. Proizvodi ih Mitsubishi Heavy Industries. Borbena vozila pješaštva opremljena su besposadnom kupolom u kojoj se nalazi automatski top 30 mm Mk. 44 Bushmaster II i s pregnuta strojnica Bushmaster Mk 54 u kalibru 7,62 mm. Inačica manevarskog minobacačkog borbenog vozila dizajnirana je za pružanje manevarske paljbe potpore sa sustavom naoružanja od 120 mm. Type 16 poboljšat će sposobnosti JGSDF-a u cijelom spektru operacija, od potpore pješaštvu do brzog raspoređivanja u urbanim sredinama. Prednost je i kompatibilnost s transportnim zrakoplovima kao što je Kawasaki C-2.

Za bolju mobilnost postrojbi nabavljaju se laka oklopna vozila Hawkei tvrtke Thales Australia ili Eagle tvrtke General Dynamics Land Systems. Jedno od njih bit će odabранo nakon ispitivanja tijekom ove godine i tako će biti zamijenjena zastarjela flota od gotovo 2000 lakih oklopnih vozila Komatsu 4 x 4.

Kad je riječ o topništvu, glavno su naoružanje JGSDF-a samohodne haubice na gusjenicama Type 99 i na kotačima Type 19, obje u kalibru 155 mm. Type 99 ima brzinu paljbe šest projektila u minuti i domet do 30 km sa standar-

Pripadnici JGSDF-a demonstriraju rad na haubici Type 19 tijekom vježbe Dragon 23, provedene na poligonu Yausubetsu na otoku Hokaidu



Foto: U.S. Marine Corps / Lance Cpl. Evelyn Doherty



Foto: Patria

Za nove oklopne transportere na kotačima odabранo je finski rješenje: Patria AMV XP u konfiguraciji 8 x 8. Vozila će se proizvoditi licencijski u Japanu

dnim projektilom, odnosno do 40 km s plinski potpomognutim projektilom. Posadu čine četiri člana (zapovjednik, ciljač, punitelj i vozač). Masa vozila je 40 tona. Plan je da haubica Type 19 zamijeni licencijski proizvedene (njemačko-britansko-talijanske) starije vučne haubice FH70. Trenutačno ih je u uporabi 14, a planirana je nabava dodatnih 16. Maksimalni domet i brzina paljbe haubice Type 19 jednaki su kao kod haubice Type 99. Posadu čini pet članova, od kojih su tri smještena u kabini koja pruža osnovnu balističku zaštitu od fragmenata topničkih projektila i streljiva kalibra 7,62 mm. Ostala dva člana sjede u središnjem dijelu vozila, iza kabine i bez ikakve balističke zaštite. Osim tih haubica, za JGSDF licencijski su proizvedene i samohodne haubice M110 u kalibru 203 mm te samohodni višecijevni lanseri raketa M270 MLRS u kalibru 227 mm. Minobacači 120 i 81 mm izrađeni su također licencijski. Type 96 ili RT M120 francuski je teški minobacač u kalibru 120 mm. Japan je između 1990. i 2017. kupio 462 takva minobacača. L16 standardni je minobacač u kalibru 81 mm nabavljen iz Velike Britanije. M6C-210 laki je austrijski minobacač u kalibru 60 mm. Ručni raketni bacač također se licencijski proizvode u Japanu. Howa 84RR zapravo je švedski protuoklopni sustav Carl Gustaf 84 mm, a Nissan 110 mm LAM je njemački Panzerfaust 3. Kopnena vojska raspolaže i mobilnim obalnim lanserima protubrodskih projektila Type 12 SSM. Sustav je domaće proizvodnje i montiran na kamionu. U razvoju je poboljšana inačica, koja

VOJSKE SVIJETA

bi trebala imati povećan domet: sa 200 km – prvo na 900 km, te do kraja 2025. godine na 1500 km. JGSDF ima 14 američkih tiltrotora V-22 Osprey namijenjenih u prvom redu za transport osoblja ili tereta. Planirana je nabava dodatnih triju letjelica. Usto, planirana je i zamjena aktualne flote helikoptera UH-1J sa 150 višenamjenskih helikoptera UH-2. Proizvodi ih japanska tvrtka Subaru na temelju američkih helikoptera Bell 412EPX, a koristit će se za obranu otoka i pomoći u katastrofama. Trenutačno se nabavlja 20 helikoptera.

KONVERZIJA NOSAČA

Posebna priča vezano uz japanske oružane snage jesu pomorske sposobnosti, pa modernizacija itekako

Japanski nosač helikoptera JS Izumo (velika fotografija desno) rekonfigurira se u nosač zrakoplova koji će na palubi imati avione F-35B Lightning II. Na manjoj je fotografiji (sasvim desno, dolje) F-35B američkih marinaca, koji testno slijede na palubu Izuma



STRELJAČKO NAORUŽANJE

Tijekom 2020. počelo je naoružavanje JGSDF-a novom jurišnom puškom Type 20 u kalibru 5,56 x 45 mm tvrtke Howa. Na njoj su poboljšane značajke otpornosti na hrđanje i trajnosti kako bi odgovarala amfibijskim operacijama. Puška je u prvom redu modularna i kompaktna. Opremljena je podcijevnim bačcem granata GLX160 kalibra 40 mm talijanske tvrtke Beretta. Opskrba novom puškom Type 20 trajeće godinama, tako da će istodobno biti korištena i puška Type 89. Paralelno s puškom, JSDF je odabrao i novi službeni pištolj, SFP9-M u kalibru 9 x 19 mm njemačke tvrtke Heckler & Koch.

Ima još modernizacija streljačkog naoružanja. Ministarstvo obrane objavilo je da je odabralo laku strojnici Minimi Mk3 kalibra 5,56 mm belgijske tvrtke FN Herstal, koju odnedavno vidimo i u naoružanju Hrvatske vojske. Tu su i snajperske puške G28E2 kalibra 7,62 mm njemačke tvrtke Heckler & Koch. Prema mrežnoj stranici Jane's, Japan će 2024. kupiti 514 pušaka Minimi Mk3 u vrijednosti od 6,88 milijuna dolara i 182 snajperske puške u vrijednosti oko 8,5 milijuna dolara. Minimi Mk3 zamjenit će Minimi Mk1, koje u Japanu licencijski provodi tvrtka Sumitomo. Snajperske puške G28 namijenjene su za zamjenu snajperskih pušaka M24A2, s tim da Japan napominje da su spomenute količine samo prva runda opskrbe, a o ukupnim količinama bit će odlučeno nakon njezine isporuke.

Foto: U.S. Marine Corps / Lance Cpl. Cesar Ronaldo Alarcon



Časnički namjesnik američkih marinaca razgledava pušku Type 20

obuhvaća i njih. Japanske mornaričke samoobrambene snage (JMSDF) raspolažu s ukupno 155 brodova različitih namjena. Najveći su brodovi površinske flote nosači helikoptera klase Izumo i Hyuga, s tim da su dva broda klase Izumo u procesu rekonfiguracije u nosače zrakoplova jer će na palubama biti i američki višenamjenski borbeni avioni F-35B V/STOL. To će biti prvi nosači zrakoplova u mornarici nakon Drugog svjetskog rata.

Nova klasa jurišnih podmornica, Taigei, ima zračno neovisnu (AIP) propulziju koja koristi poboljšane litij-ionske baterije za stealth i operativnu fleksibilnost. Te podmornice također imaju poboljšane sonare i sustave naoružanja. Vodeći brod, nazvan Taigei, služi kao testna platforma za ostatak klase, omogućujući bržu tehničku nadogradnju ostalih podmornica. U operativnoj uporabi zasad su tri od planiranih osam. Ministarstvo obrane odabralo je 2017. godine tvrtke Mitsubishi Heavy Industries (MHI) i Mitsui Engineering and Shipbuilding (MES) kao glavnog izvođača i podizvođača za izgradnju novih fregata klase Mogami (30FF). Trebale bi zamjeniti razarače klase Asagiri i brodove za pratnju razarača/fregate klase Abukuma. Dizajnirane su za protupodmorničko, protupovršinsko i PZO, te protuminsko djelovanje. Pet je izgrađeno, a svakog časa trebala bi biti i šesta.

Japan je najavio i izgradnju 12 odobalnih ophodnih brodova za iznos od 66 milijuna američkih dolara po plovilu. Japan Marine United Corporation (JMU) glavni je izvođač, a MHI je podizvođač. U planu je i nabava dvaju plovila opremljenih borbenim sustavom Aegis, čija će glavna zadaća biti poboljšanje japanskih sposobnosti za obranu od balističkih projektila. Brodovi bi trebali biti jako veliki, duljine gotovo 200 metara. U opremi bi bio 128-cijevni vertikalni sustav za lansiranje presretača balističkih projektila, kao i modernizirani lanseri japanskih protubrodskih krstarećih projektila Type 12 sposobnih za djelovanje na morske i kopnene ciljeve. Američka vlada odobrila je Japanu kupnju 400 projektila Tomahawk – 200 Block IV i 200 Block V – kao i drugu opremu za 1,72 milijarde dolara. Te rakete lansiraju se s ratnih brodova



Foto: U.S. Navy / Mass Communication Specialist 1st Class Shelby Tucker

Foto: U.S. Marine Corps / Lance Cpl. Tyler Harmon

KOPNENI DRONOV

Besposadne letjelice i oružje protiv dronova također su na popisu za nabavu. Tokio ulaze i u izravnu energetska oružja poput lasera i mikrovalova za obaranje protivničkih besposadnih letjelica. Istražuje se i uporaba kopnenih besposadnih vozila. Očekuje se da će njemačka tvrtka Rheinmetall početkom sljedeće godine isporučiti vozila Mission Master SP u Japan na testiranje. Svako od tih kompaktnih električnih besposadnih vozila bit će opremljeno različitim modulima, uključujući teretni, izvidnički i daljinski upravljanu oružnu stanicu. Vozilo se može vući ili ispuštiti padobranom za izvođenje misija na teško pristupačnim terenima, opremljeno je gusjenicama za poboljšanje mobilnosti u dubokom snijegu i blatu – idealna značajka za zemlje s klimom poput Japana.

Ugovor za opskrbu JGSDF-a kopnenim dronovima dobila je estonska tvrtka Milrem Robotics. Isporučit će tri besposadna kopnena vozila THeMIS za različite misije, uključujući opskrbu i prikupljanje obavještajnih podataka.



Foto: Rheinmetall

Rheinmetallov robot Mission Master u inačici za medicinsku evakuaciju. Početkom sljedeće godine neka će vozila stići u Japan na testiranje

Foto: Subaru



Fotografija s primopredaje prvog višenamjenskog helikoptera UH-2 japanskim kopnenim snagama u lipnju 2022. Proizvodi ih japanska tvrtka Subaru na temelju američkih helikoptera Bell 412EPX

odobrila je i prodaju 63 brodske PZO rakete Rolling Airframe Missile (RAM) Block 2 za ukupan iznos od 74,6 milijuna dolara.

ZRAKOPLOVNA OBUKA U AUSTRALIJI

Navedeni podaci govore da, što se tiče kopnenih i mornaričkih sustava, Japan može velikim dijelom modernizirati svoje oružane snage vlastitim industrijskim kapacitetima. No za zrakoplove se još uvijek uvelike oslanja na SAD. Piloti Japanskih zračnih samoobrambenih snaga poznati su kao jedni od najbolje obučenih na svijetu. JASDF od 2019. ima 12 borbenih eskadrila. Sedam leti na avionima Mitsubishi F-15J (japanska inačica američkog F-15), tri na avionima Mitsubishi F-2 (japanski F-16), a dvije na avionima pete generacije F-35A Lightning II. Spomenuti F-35B, namijenjeni prije svega nosačima zrakoplova, također su u operativnoj uporabi JASDF-a. Prema podacima iz publikacije *World Air Forces*, s njima će ukupan broj japanskih Lightninga, koji još pristižu, iznositi 146. Zračna flota Japana raspolaze s više od 1450 zrakoplova, što je tri posto svjetske flote. Na šestom je mjestu u svijetu, iza SAD-a, Rusije, Kine, Indije i

VOJSKE SVIJETA



Foto: US Air Force / Airmen 1st Class Brianna E. Bolling

Južne Koreje. JASDF je prošle godine razmjestio avione F-35 i F-2 u baze u Australiji kako bi se njegovi pripadnici zajednički obučavali s tamošnjim kolegama. Raspoređivanje će biti u rotacijama i trajat će nekoliko mjeseci svake godine. Iako se radi o malom broju raspoređenih aviona i pilota, to je ipak znatna promjena, koja će japanskim časnicima i osoblju u potpori biti dragocjeno novo iskustvo.

Japan razvija i lovac šeste generacije Mitsubishi F-X. U tom se projektu udružio s Ujedinjenom Kraljevinom i Italijom, unutar programa GCAP (Global Combat Air Programme). Japanu je cilj zamjena aviona F-2, a partnerima iz Europe zamjena Eurofighter Typhona.

SAD je glavni izvor i za nabavu projektila za zrakoplove. Nedavno je odobrena prodaja 44 taktička projektila zrak-zrak srednjeg dometa AIM-9X Sidewinder Block II i 29 projektila AIM-9X Sidewinder Captive Air Training Missiles (CATM) zajedno s pričuvnim dijelovima i drugom opremom. Procijenjeni ukupni trošak iznosi 59,03 milijuna dolara. Odobrena je i kupnja 120 projektila zrak-zrak srednjeg dometa AIM-120C-8 AMRAAM i druge opreme za 224 milijuna dolara. Japan je nabavio i projektile zrak-zemlja AGM-158 JASSM-ER, koje američka tvrtka Lockheed Martin proizvodi za

JASDF ima od 2019. godine 12 borbenih eskadrila, od kojih sedam leti na avionima Mitsubishi F-15J

DIVOVI SVJETSKE INDUSTRIJE

Japanska obrambena industrija posebna je priča. Premda se zbog različitih ograničenja ne bavi izvozom, nego je koncentrirana na vlastite oružane snage, zapravo je vrlo razvijena i tehnološki napredna. Nema državnih tvrtki, ali ima široku bazu, uključujući male i srednje tvrtke. Prema podacima Ministarstva obrane, 1100 tvrtki radi na borbenim zrakoplovima, 1300 na tenkovima i 8300 na brodovima. Međutim, u proteklih 20 godina više od 100 tvrtki povuklo se iz industrije zbog neprofitabilnosti i drugih čimbenika. Vojnu industriju Japana danas čini skup visokotehnoloških tvrtki uključenih u sustav industrijske suradnje. Ima cijelovitu gransku strukturu, s iznimkom nuklearne industrije, i proizvodi naoružanje i vojnu opremu svih glavnih vrsta: raketno-svemirsку, zrakoplovnu, oklopnu i pomorsku, topničko i streljačko naoružanje, radioelektroničku opremu i različito streljivo.

Zanimljiv je primjer tvrtka Mitsubishi: u početku je proizvodila kamione i opremu za japansku vojsku, a danas je, osim automobila, klima-uredaja i hladnjaka, i najveći japanski proizvodač oružja. Ima pogone u svim granama vojne industrije i vodeći je japanski proizvodač oklopnih vozila i zrakoplova. Kawasaki je mnogima poznat kao proizvodač motocikala. Međutim, smatra se i da je drugi najveći vojni proizvodač u Japanu, s pogonima u zrakoplovnoj i brodograđevnoj vojnoj industriji.

Subaru proizvodi avione i helikoptere različitih tipova, uključujući i komponente za vojsku. U veljači 2019. ta je tvrtka japanskim oružanim snagama predala na testiranje novi helikopter razvijen na temelju višenamenskog helikoptera Subaru-Bell 412EPX u suradnji s Bell Helicopterom po programu UH-X. Toshiba je jedno od vodećih imena u radioelektroničkoj grani vojne industrije. Njezini pogoni proizvode radiouređaje, radare, kao i komunikacijske komplekse te operativne centre. Ukratko: domaća industrija može pokriti čak 70 posto obrambenih potreba Japana.

avione F-35, kao i krstareće projektile Joint Strike Missile (JSM) norveške tvrtke Kongsberg.

Što se tiče letjelica, još su naručene nove leteće cisterne Boeing KC-46A Pegasus, a s talijanskim Leonardom i domaćim Kawasakijem dogovoren je zasad neobjavljen broj dodatnih helikoptera MCH-101 za protuminsko djelovanje. Potpisana je i ugovor za pet dodatnih američkih letećih radara E-2D Advanced Hawkeye. Plan je da budu isporučeni do 2028. Novi avioni E-2D služiti će za poboljšanje svijesti o situaciji te praćenje zračnog i pomorskog prometa na pacifičkom području.



Foto: U.S. Air Force / Airman 1st Class Sadie Colbert

Za potrebe JASDF-a bit će nabavljeno sedam srednjih transportnih aviona C-2, kao i 19 helikoptera S-70/UH-60J. JASDF je nabavio i tri besposadne letjelice za nadzor Northrop Grumman RQ-4B Global Hawk.

PROMJENA ULOGE

Japanskim je samoobrambenim snagama izvorno, u slučaju napada na njihov teritorij, dodijeljena uloga držanja obrane, zaustavljanja pokušaja iskrcavanja protivničkih postrojbi i čekanja da se SAD uključi te odnese prevagu. Međutim, nova se strategija temelji na ideji da bi Japan sam trebao biti u stanju napasti protivnika, bez čekanja američke pomoći. Japanska vlast je usvojila je 2022. godine ažuriranu strategiju nacionalne sigurnosti, koja omogućuje pokretanje protuudara protiv ciljeva na teritoriju potencijalnog protivnika. Amerika je, shvaćajući probleme suvremenog ratovanja te da ne može sama zaštititi sve svoje saveznike, odobrila takve promjene.

Mitsubishi F-2, japanska inačica američkog F-16, izišao je iz hala jedne od najpoznatijih svjetskih tvrtki

Potrebito je napomenuti da su flota i otoci vrlo važni za obranu Japana. Japanska mornarica oduvijek je bila važna jer se radi o otočnoj zemlji. Za Japan su važni i mali utvrđeni otoci, koji stvaraju neku vrstu štita oko glavnog teritorija. Na tim se otocima podižu utvrđena postrojenja, postavljaju izvidnički objekti, punktovi za održavanje brodova i uzletišta, a na nekima se provode i vježbe. Stoga se može primijetiti da je nova strategija Japana: držati protivnika podalje od glavnog teritorija, nanijeti mu što više štete te samostalno pokrenuti protunapade na njegov teritorij. Time se iz temelja mijenja desetljećima održavan pristup obrani.

Nova strategija omogućuje Japanu autonomnije i učinkovitije djelovanje. Ostaje još pitanje hoće li Japan jednog dana izvoziti oružje, jer se to u suvremenoj povijesti nije dogodilo. Većina japanske vojne pomoći Ukrajini uključivala je nesmrtonosnu tehnologiju, poput odijela za zaštitu od opasnih tvari te vojna vozila, opremu za operacije čišćenja mina i individualne borbene obroke.

Istodobno, teško da će uskoro biti moguće govoriti o izvozu oružja u svrhu financijske dobiti. Na koncu, iz navedenog se može točno primijetiti da Japan ubrzano mijenja svoju obrambenu strategiju i modernizira vojsku, a njegovi vojnoindustrijski kompleksi imaju veliku perspektivu. U skladu sa situacijom širom svijeta, pa i na Dalekom istoku, ti će se procesi samo intenzivirati, a Japan će igrati sve važniju ulogu na području sigurnosti u azijsko-pacifičkoj regiji.

PODLISTAK

SSSR je 4. listopada 1957. u svemir lansirao prvi umjetni satelit, nazvan Sputnjik 1. Usto, prvi put od početka utrke u nuklearnom naoružanju bio je u prednosti. Velikoj prednosti. SAD u tom trenutku nije imao ništa slično, odnosno njegov je raketni program bio u poprilično lošem stanju...

TEKST
Mario Galić

BALISTIČKI PROJEKTILI I PODMORNICE

Kako je lansiranje Sputnjika 1 izazvalo nemalu paniku na zapadu, Washington je hitno trebao barem nekakav odgovor. A on je bio interkontinentalni balistički projektil B-65 (SM-65) Atlas tvrtke Convair. Jedini problem bio je u tome što je razvoj Atlasa tekao jako, tako sporo i s puno neuspješnih lansiranja: od 24 pokušaja čak 11 bilo je neuspješno. Prva inačica, Atlas A, prvi je put lansirana u lipnju 1957. i nije zadovoljila. Tako je prvi operativni američki interkontinentalni balistički projektil postala inačica Atlas D. Ona je prvi put testirana u travnju 1959., da-kle, godinu i pol nakon Sputnjika.

Službeno je Atlas D postao operativan u rujnu te godine. Međutim, više *na papiru* nego stvarno. Najveći problem Atlasa bio je vrlo mali domet od samo 10 140 kilometara. Kod E/F inačica povećan je na 14 tisuća kilometara. Naoružali su ga termonuklearnom bojnom glavom W-49 snage 1,22 megatonne TNT-a. Bojnu glavu smjestili bi u povratni modul Mk3 ili Mk4. Nakon ne baš uspješnog Atlasa, SAD će vrlo brzo razviti interkontinentalne balističke projektile Titan, Thor i Minuteman I. Zahvaljujući njima, SSSR do 1965. godine više neće imati prednost u području interkontinentalnih balističkih projektila.

NUKLEARNO
ORUŽJE (VI. DIO)





Indija je 10. prosinca 2018. probno lansirala projektil Agni V. Domet mu je 8000 km, a ima potencijal nošenja nuklearne bojne glave

Francuska je S2, prvi balistički projektil s nuklearnom bojnom glavom, uvela u operativnu uporabu 1971. godine. S dometom od tek tri tisuće kilometara, nije se radilo o interkontinentalnom balističkom projektlu. Doduše, francuski S2 nije bio predviđen za let preko Atlantika, pa je taj domet bio više nego dovoljan. Od 1980. do 1996. godine francuske nuklearne snage umjesto S2 koristile su balistički projektil S3 dometa 3500 kilometara. Francuske nuklearne snage danas u naoružanju nemaju balističke projektile s nuklearnim bojnim glavama razmještene na kopnu.

AZIJSKA UTRKA

Kina je 16. listopada 1964. prvi put uspješno testirala nuklearnu bombu. Međutim, kineske nuklearne snage imale su veliki problem vezano uz dopremanje nuklearnog oružja do ciljeva. Razvoj aviona H-6, kopije sovjetskog strateškog bombardera Tu-16, oduljio se na čak deset godina tako da je tek 1969. uveden u operativnu uporabu. Jasno da je stoga bio potpuno zastario. Pojava prvog kineskog interkontinentalnog balističkog projektila bila je zato golem korak naprijed. Dong Feng 4 (DF-4) ušao je u naoružanje kineskih nuklearnih snaga 1975. ili 1976. godine. S jednom termonuklearnom bojnom glavom snage 3,3 megatone, imao je vrlo skroman domet od 5500 kilometara. Američki izvori tvrde da ih je još nekoliko operativno i danas. Kineska raketna industrija razvila je nakon toga interkontinentalne balističke projektile dometa 15 000 kilometara. Indija je prvo nuklearno testiranje obavila 18. svibnja 1974. Dugo joj je doprema nuklearnih glava do ciljeva bila velik problem. Prvi pokušaj njegova rješavanja bio je balistički projektil Agni II. S najvećim dometom od skromnih 3500 kilometara (s iznimno lakom bojnom glavom), nije baš zadovoljavao potrebe indijskih nuklearnih snaga. S nuklearnom bojnom glavom domet bi se dodatno smanjio na manje od tri tisuće kilometara. To je teoretski bilo dovoljno da se dosegnu neki potencijalni ciljevi. Međutim, problem je bio u tome što bi se projektili morali lansirati s vrlo malog dijela indijskog teritorija, koji bi protivnik mogao lakše nadzirati te pokušavao uništiti Agni prije lansiranja. S obzirom na to ne iznena-

PODLISTAK

đuje da je proizvedeno samo 12 komada projektila Agni II. No i to je bio početak pa su uskoro došli projektili Agni III (dometa do 5000 km), Agni V (dometa 8000 km) i najnoviji Agni VI (dometa 12 000 km). Indija je navodno 11. svibnja 1998. obavila prvu probnu termonuklearnu eksploziju. No, i danas se vode rasprave o tome je li potkušaj uspio. Indijske nuklearne snage navodno imaju termonuklearne bojne glave snage oko 200 kilotona TNT-a. To bi bile neke od manjih i lakših termonuklearnih bojnih glava u svijetu. Jedan od vjerojatnih razloga zašto su tako male je i donedavna mala nosivost indijskih balističkih projektila.

NEOČEKIVANO LANSIRANJE

Ubrzan razvoj raketne tehnologije doveo je ne samo do razvoja interkontinentalnih balističkih projektila velike nosivosti i dometa već i do razvoja balističkih projektila smještenih na podmornicama. Najveći problem interkontinentalnih balističkih projektila u tome je da potencijalni protivnik zna njihovu poziciju. Nuklearne snage Sjedinjenih Američkih Država taj su problem pokušale riješiti smještanjem projektila u podzemne silose. SSSR je odlučio iskoristiti velika pusta prostranstva Sibira i ondje smjestiti interkontinentalne balističke projektille na goleme kamione/lansere. Dio je smješten i u željezničke kompozicije koje su nalikovale *običnim*. Takvo rješenje možda bi osiguralo da nekoliko projektila preživi nuklearni napad. Međutim, i njihovo bi lansiranje došlo s poznatih pozicija, možda koju stotinu kilometara dalje.

Pravo nuklearno oružje za odvraćanje trebalo je imati mogućnost ako ne trajnog, a onda jako dugog prikrivanja, te lansiranja iz potpuno neočekivanih smjerova. Te dvije sposobnosti ostvarene su strateškim podmornicama na nuklearni pogon naoružanim interkontinentalnim balističkim projektilima s nuklearnim bojnim glavama.

Nije stoga iznenadilo da je kombinacija podmornice, nuklearnog pogona i balističkih projektila vrlo velikog dometa naoružanih nuklearnim bojnim glavama najsmrtonosnije oružje ikad napravljeno. Oceani i mora pokrivaju

Britanska podmornica HMS Repulse na vježbi 1979. godine. Bila je druga po redu u klasi Resolution. Naoružana je američkim projektilima Polaris A-3, a umjesto američkih nuklearnih bojnih glava postavljane su britanske ET.317

Francuske nuklearne snage trenutačno u naoružanju nemaju balističke projektille s nuklearnim bojnim glavama razmještene na kopnu



71 posto Zemljine površine i idealno su mjesto da u njihove dubine sakrijete nuklearno oružje.

Suvremene su strateške podmornice čudo tehnike. Njihova jedina svrha jest da drže balističke projektille s nuklearnim glavama što dalje od potencijalnih protivnika te da su u svakom trenutku spremne za lansiranje na ciljeve. Zbog toga su najjače sredstvo odvraćanja velikih sila, oružje sudnjeg dana koje će jamčiti totalno uništenje svakog napadača.

Prvu stratešku podmornicu, bolje rečeno prvu podmornicu naoružanu balističkim projektilom, izgradilo je SSSR. U zapovjedni toranj podmornice na klasični pogon B-67 ugrađen je vertikalni lanser za balistički projektil R-11FM. Prvo lansiranje obavljeno je 16. rujna 1955. Koncepcija novog oružja je dokazana, a na projektantima i inženjerima bilo je da je poboljšaju. Prve operativne podmornice naoružane balističkim projektilima bile su sovjetske Projekt V611 i AV611 (Zulu V), koje su nosile po dva projektila R-11FM i imale klasični pogon. Prvi sovjetski balistički projektili, F-11FM i R-13, mogli su se lansirati samo s morske površine. Taj je nedostatak otklonjen na balističkom projektilu R-21, koji se mogao lansirati sa 60 metara dubine.

ODGOVOR IZ SAD-a

Američka ratna mornarica na sovjetske je projekte prvo odgovorila klasom strateških podmornica na nuklearni pogon George Washington. Gradnja prvog plovila, USS George Washington (SSBN-598), započela je 1958. godine. Podmornica je porinuta 9. lipnja 1959., a mornarici je predana već 30. prosinca te godine. Ukupno je izgrađeno pet podmornica te klase i bile su naoružane sa 16 projektila Polaris. Za razliku od sovjetskih balističkih projektila R-11FM, R-13 i R-21, koji su imali raketne motore na tekuće gorivo, balistički projektil Polaris imao je raketne motore na kruto gorivo. So-



Foto: US Navy / Wikimedia Commons

vjetske su podmornice zbog sigurnosti držale tekuće raketno gorivo u posebnim spremnicima na podmornicama, te ga u projektille ulijevale neposredno prije lansiranja. Iznimno toksično, lako zapaljivo i vrlo korozivno gorivo izazvalo je nekoliko nesreća na sovjetskim strateškim podmornicama. Tek će ruski balistički projektil RSM-56 Bulava (SS-N-32), koji je postao operativan 2011. godine, dobiti raketne motore na kruto gorivo.

Sovjetski Savez svoju je prvu stratešku podmornicu na nuklearni pogon, K-19, porinuo 8. travnja 1959. godine. K-19 prva je od dvije podmornice iz Projekta 658 (NATO-ova oznaka Hotel), koje su bile naoružane sa samo tri balistička projektila čiji su vertikalni lanseri bili smješteni u zapovjedni toranj. Prve sovjetske strateške podmornice koje su doatile balističke projektille u čvrstom trupu bile su Projekt 667A Navaga (Yankee). Naoružane su bile sa 16 balističkih projektila R-27 čiji su vertikalni lanseri dijelom bili u čvrstom, a dijelom u lakom trupu.

BRITANSKI OSLONAC

Prve strateške podmornice Ujedinjene Kraljevine pripadale su klasi Resolution. Kako bi što više smanjila troškove te rizike razvoja i gradnje, Kraljevska

Suvremene su strateške podmornice čudo tehnike. Njihova jedina svrha jest da drže balističke projektile s nuklearnim glavama što dalje od potencijalnih protivnika te da su u svakom trenutku spremne za lansiranje na ciljeve

SJEVERNOKOREJSKA TESTNA LANSIRANJA

Zemlja koja zadnja dva desetljeća ima najintenzivniji program razvoja balističkih projektila s nuklearnim bojnim glavama je Sjeverna Koreja. Međutim, mnogi od projektila još su uvijek u fazi razvoja. Jedini za koji se vjeruje da je operativan je Hwasong-14, prvi put testiran 4. srpnja 2017. Procjene su da mu je najveći domet deset tisuća kilometara. Najveći nedostatak projektila raketni motori na tekuće gorivo, što ga čini jako opasnim za rukovanje. Po svemu sudeći, taj je problem riješen na projektilu Hwasong-18. Smatra se da je riječ o prvom pravom sjevernokorejskom interkontinentalnom balističkom projektilu, čiji je domet procijenjen na 15 tisuća kilometara. Rabi usto raketne motore na kruto gorivo. Sva tri testna lansiranja izvedena su 2023. i bila su uspješna.

ratna mornarica oslonila se na američku tehničku pomoć. Umjesto razvoja vlastitog balističkog projektila, Britanci su odlučili kupiti američki Polaris A-3. Osim toga, umjesto američkih nuklearnih bojnih glava postavljane su britanske ET.317 snage 200 kilotona TNT-a. S obzirom na to da su izgrađene samo četiri podmornice klase Resolution, britanska mornarica je, u najboljem slučaju, na moru mogla imati najviše jednu. Zbog toga je navodno odlučeno da će na svakoj podmornici svih 16 projektila Polaris biti usmjereni samo prema jednom cilju – Moskvi. HMS Resolution (S22) porinuta je 15. rujna 1966., a Kraljevska ratna mornarica preuzela ju je u listopadu 1967. godine.

Općilike kad i UK, i Francuska je odlučila započeti razvoj svojih strateških podmornica. Za razliku od drugih ratnih mornarica koje su prvo razvile jurišne podmornice na nuklearni pogon, francuski su političari odlučili da su im strateške podmornice važnije. Projekt razvoja strateške podmornice započeo je krajem 1950-ih, a prva u istoimenoj klasi, *Redoutable* (S611), naručena je 1963. godine. Za novu klasu podmornica razvijen je balistički projektil M1 MSBS.

Kako bi dokazala status svjetske velesile, Kina je krajem 1960-ih pokrenula razvoj strateških podmornica 09-II, poznatijih kao Type 092 ili klasa Xia. Radi se o eksperimentalnoj podmornici te je izgrađena samo jedna – 406.

Indija je zasad zadnja zemlja koja se pridružila klubu graditelja strateških podmornica. Podmornica INS Arihant (SSBN 80) porinuta je u srpnju 2009. Ima 12 vertikalnih lansera za balističke projektille, no u njima se trenutačno nalaze projektili B-05 (K-15) Sagarika, dometa tek 750 kilometara. Stoga se ti projektili rabe isključivo za testiranja. Prva generacija indijskih strateških podmornica trebala bi biti naoružana balističkim projektilima K-4 dometa 3500 kilometara. No razvoj K-4, zbog brojnih tehničkih poteškoća, neplanirano se otegnuo.

GODINA SPORTA



Australija je 2000. godine, drugi put u povijesti, bila domaćin Olimpijskih igara. Ipak, taj su put, za razliku od 1956., sva natjecanja održana na jednom kontinentu

POVIJEST OLIMPIJSKIH IGARA (XI. DIO)

POČETAK NOVOG M

Za domaćinstvo Igrala 2000. natjecalo se pet gradova. Uz Sydney, kandidirao se još i Peking, Manchester, Berlin i Istanbul. Iako je Peking sve do zadnjeg kruga izbora bio favorit, ispadanjem Manchestera iz konkurenčije glasovi naklonjeni engleskom gradu otišli su na stranu Australije.

Igre su trajale od 15. rujna do 1. listopada, a njihovo je otvaranje bilo upečatljivo. Prikazana je bogata australiska kultura i tradicija, a slavna povijest stavljena je u prvi plan. Domaćini su je isticali u različitim aspektima: od dizajna plakata do baklje. Čast da na stadion unese baklju pripala je višestruko osvajači olimpijskih zlata Betty Cuthbert, koju je u kolicima dovezla umirovljena sprinterica Raelene Boyle, osvajačica tri olimpijska srebra: u Ciudad de Méxicu i Münchenu. Olimpijski plamen zapalila je australaska atletičarka Cathy Freeman. Natje-

cali se i pobijedila u utrci na 400 metara, čime je postala prva sportašica u povijesti koja je zapalila olimpijski plamen te osvojila zlato. Sudjelovala je i na Igrama u Atlanti 1996., na kojima je osvojila srebro. Australci je smatraju nacionalnom heroinom i sportskom ikonom.

Sydney je upamćen kao dobar domaćin, i to Igrala na kojima je sudjelovao rekordan broj natjecatelja: ukupno 10 651. Odmjerili su snage u 40 sportova, odnosno 300 disciplina.

Zapažen je bio nastup domaćeg plivača Iana Thorpea, koji je s nepunih 18 godina osvojio tri zlata, od kojih jedno pojedinačno i dva momčadska, te još dva srebra. Plivao je slobodnim stilom i to na dionicama od 200 i 400 metara. Atletska su natjecanja bila iznimno zanimljiva. Na dugim je prugama novo olimpijsko zlato osvojio Etiopljanin Haile Gebrselassie. Amerikanac Mau-

rice Greene bio je na sto metara za 12 stotinki brži od drugoplasiranog. Ata Boldona iz Trinidada i Tobaga. Britanac Jonathan Edwards bio je sa 17,71 m najbolji u troskoku. Čeh Jan Železný bacio je kopije čak 90 metara. Njegov svjetski rekord, koji iznosi 98,43 metra, do danas nije srušen. Sudjelovao je na Igrama od Seula do Sydneyja, i na svakima osvajao medalje. Točnije: od Barcelone 1992. svaki je put bio zlatni.

Novo olimpijsko zlato osvojio je i britanski veslač Steven Redgrave, taj put u četvercu bez kormilara. Bilo mu je to peto zlato na pet uzastopnih Igrala, počevši od Los Angelesa 1984. godine. Od brojnih uspješnih sportašica spomenut ćemo atletičarku Mariju Mutolu iz Mozambika, koja je bila najbrža na 800, te Rumunjku Gabrielu Szabo, pobjednicu na 5000 metara. Američka tenisačica Venus Williams u finalu je





Foto: HINA / HOO

ILENIJA

svladala Ruskinju Jelenu Dementijevu te osvojila zlato.

Hrvatski predstavnici u Sydneyju nisu bili toliko uspješni kao u Atlanti i Barceloni, ali vrijedi istaknuti da su osvojili dvije medalje.

Dizač utega Nikolaj Pešalov bio je prvi u kategoriji do 62 kg. Brončani je bio veslački osmerac u sastavu Igor Boraska, Tihomir Franković, Krešimir Čuljak, Igor Francetić, Branimir Vujević, Tomislav Smoljanović, Nikša Skelin, Siniša Skelin i kormilar Silvijo Petriško. Hrvatsku je zastavu na otvaranju Igara nosio stolnotenisač Zoran Primorac, a na zatvaranju Igor Boraska.

ATENA 2004. — DRUGI PUT DOMAĆIN

Iako je Grčka godinama pokušavala dovesti Igre tamo gdje su one nastale, to joj je pošlo za rukom tek 2004. godine.

Hrvatski su rukometari u Ateni 2004. godine osvojili svoje drugo olimpijsko zlato

Dobivanje domaćinstva nije bilo lako. Kao najveći suparnik pokazao se Rim, ali bez šanse nije bio ni Cape Town, Stockholm te Buenos Aires. Tek je u petom krugu glasanja domaćinstvo dodijeljeno Ateni. Afrika je, pak, do danas jedini kontinent na kojem još uvijek nisu održane Olimpijske igre. Južna Amerika njihov je domaćin prvi put bila 2016. godine.

Igre su trajale od 13. do 29. kolovoza, a otvorene su na potpuno obnovljenom Panatenskom stadionu, na kojem je bio i finiš maratona. Grci su isticali poveznicu s prvim Igrama i svojom bogatom povijesti. Budući da je za potrebe Igara bilo potrebno renovirati dosta objekata, neke su stvari dovršavane u zadnji čas. Na Igrama su nastupile sve zemљe koje su imale vlastiti olimpijski odbor, a broj natjecatelja bio je gotovo jednak onom u Sydneyju.

S obzirom na pravilo da na otvaranju Igara domaćin ulazi zadnji, a njihova kolijevka Grčka prva, taj je put napravljena iznimka. Grčka je zastava prva ušla na stadion, a njezini su sportaši ušli kao zadnji kako bi se održala tradicija.

Američki plivač Michael Phelps želio je srušiti rekord svojeg sunarodnjaka Marka Spizza s Igara u Münchenu, koji je iznosio sedam zlata, ali nije uspio. Osvojio je šest zlata te dvije bronce.

TEKST
Ivan Šurbek

GODINA SPORTA



Blanka Vlašić
- najbolja hrvatska
skakačica u vis
svih vremena
osvojila je srebro u
Pekingu

Košarkaški turnir donio je neka iznenađenja. Prvi je put u povijesti momčad SAD-a, unatoč imenima poput Tim Duncana, Allena Iversona te LeBron Jamesa, poražena u polufinalu te se nije natjecala za zlato. Argentinci su ostvarili senzacionalnu pobjedu nad Talijanima, a predvodio ih je Manu Ginóbili, legenda San Antonio Spursa.

Na atletskim je stazama pažnju plijenio Marokanac Hicham El Guerrouj. Nakon osamdeset godina, odnosno Igara u Parizu 1924., prvi je trkač koji je izjednačio učinak Paave Nurmija te osvojio zlato na 1500 i 5000 metara. Tjesno je bilo i na sto metara. Pobjedu je odnio američki sprinter Justin Gatlin, drugi je bio Portugalac Francis Obikwelu, a bronca je pripala Amerikancu Mauriceu Greeneu. Na teniskim je terenima pobjedu dva puta odnio Čileanac Nicolás Massú, koji je slavio u pojedinačnoj, ali i u konkurenciji parova. Hrvatski su sportaši i u Ateni nizali uspjehe. Uzvik "Duje Draganja je drugi", legendarnog Miće Dušanovića i oduševljenje koje je prenijeo gledateljima bili su znak da Hrvatska ima prvu i jedinu medalju u plivanju do danas. Duje Draganja u najbržoj je disciplini – 50 metara slobodno, došao do srebra.

Rukometari su ponovno bili zlatni. Ivano Balić, Davor Dominiković, Mirza Đzomba, Slavko Goluža, Nikša Kaleb, Blaženko Lacković, Venio Losert, Valter Matošević, Petar Metličić, Vlado Šola, Denis Špoljarić, Goran Šprem, Igor Voris, Drago Vuković, Vedran Žrnić pobijedili su u finalu reprezentaciju Njemačke. Važno je istaknuti da su Njemačku pobijedili i prethodne godine, na Svjetskom prvenstvu u Portugalu. Rukometari su tako, nakon Atlante, donijeli Hrvatskoj drugo olimpijsko zlato, a taj ih je put vodio Lino Červar. Za medalju s vode pobrinula su se braća Siniša i Nikša Skelin, osvajači srebra u dvojcu bez kormilara. Nakon uspjeha tenisača Gorana Ivaniševića i Gorana Prpića u Barceloni 1992. godine, Hrvatska je



dobila nove osvajače medalja u paru. U borbi za treće mjesto Ivan Ljubičić i Mario Ančić svladali su indijski par Mahesh Bhupathi i Leander Paes. Da ovo budu medaljama naše najuspješnije Igre pobrinuo se i dizač utega Nikolaj Pešalov, koji je osvojio broncu.

Hrvatsku zastavu na otvaranju Igra nosio je Dubravko Šimenc, a na njihovu zatvaranju Nikša Skelin.

PEKING 2008. – SPLET POVIJESTI I INOVACIJA

Kineska je prijestolnica još 2001. dobila domaćinstvo Igra 2008. godine. Riječ je bila o događaju obilježenom kineskom tradicijom, a natjecatelji su isticali iznimno dobru organizaciju i sportsko ozračje. Održavale su se od 8. do 24. kolovoza. Na Igrama se okupio velik broj sportskih zvijezda. Usain Bolt s Jamajke osvojio je na sto metara prvo od tri olimpijska zlata. U idućim je godinama postavljao i rušio rekorde i istaknuo se kao najbolji sprinter svih vremena. Iako se spominjalo kako će se okušati i u skoku u dalj, od toga je odustao. Švicarski tenisač Roger Federer osvojio je olimpijsko zlato u paru sa sunarodnjakom Stanom Wawrinkom. U pojedinačnoj konkurenciji slavio je Federerov najveći suparnik – Španjolac Rafael Nadal. Američki su košarkaši ostvarili osam uzastopnih i uvjerljivih pobjeda te osvojili zlatnu medalju. Iako se nije radilo o Dream Teamu, ovaj sastav na neki je način bio možda i najblže fantastičnoj ekipi iz 1990-ih.

Michael Phelps odlučio je bio srušiti sve rekorde u bazenu. Osim što je osvojio osam zlatnih medalja (pet pojedinačnih i tri u štafeti), što je najviše ikad osvojenih na jednim Igrama, srušio je čak sedam svjetskih rekorda (četiri pojedinačna i tri u štafeti). U disciplini 100 metara leptir, jedinoj u kojoj nije srušio svjetski, srušio je olimpijski rekord. Najuspješniji je olimpijac svih vremena, a zbog svoje je brzine dobio nadimak Metak iz Baltimorea (Baltimore Bullet).

Ruskinja Jelena Dementijeva nakon poraza u finalu teniskog turnira u Ateni došla je u Pekingu do zlata. Slavila je protiv sunarodnjakinje Dinare Safine, koju je tad trenirao hrvatski trener i kasniji izbornik Davis Cup reprezentacije Željko Krajanc.

Snježana Pejčić osvojila je broncu u streljaštvu zračnom puškom u Pekingu 2008. Poslije je postala ugovorna pričuvnica Hrvatske vojske

Hrvatska je na tim Igrama nastupala u brojnim sportovima. Zastavu je na otvaranju nosio Ivano Balić, a na zatvaranju ta je čast prvi put pripala jednoj sportašici – stolnotenisaci Tamari Boroš. U Pekingu je Hrvatska osvojila pet medalja. Srebrni je bio gimnastičar Filip Ude u disciplini konj s hvataljkama, te skakačica u vis Blanka Vlašić. Na tim je Igrama počela žetva medalja hrvatskog taekwondoa s velikih natjecanja. Martina Zubčić u kategoriji do 57 kg i Sandra Šarić u kategoriji do 67 kg bile su brončane. Snježana Pejčić osvojila je broncu u streljaštvu zračnom puškom. Ude i Pejčić poslije će postati ugovorni pričuvnici Hrvatske vojske.

U Pekingu su primijenjene i neke tehničke inovacije, od kojih je možda najvažnija ona što se tiče televizijskog prijenosa. Igre su prvi put emitirane u HD rezoluciji, koju odlikuje jasnija i čišća slika, više detalja, te je zdravija za ljudsko oko. Zanimljiv je podatak vezan i uz prava televizijskog prijenosa. Ona su se mogla kupovati odvojeno, odnosno televizijske kuće nisu morale kupovati kompletan paket, već samo određene sadržaje. U odnosu na Igre u Ateni, pekinške su zabilježile rast gledanosti, i to za otprilike 800 milijuna ljudi. Peking je, kako bi sudionicima olakšao dolazak i boravak, puno uložio u infrastrukturu, prije svega izgradnju i produljenje prometnica te podzemne željeznice. Nacionalni stadion, poznat kao Ptičje gnijezdo, jedan je od najatraktivnijih na svijetu.

PRIČE O DOMOVINSKOM RATU

Ministarstvo hrvatskih branitelja i ove je godine raspisalo natječaj za najbolju priču o Domovinskom ratu, na koji se i ovaj put javio velik broj učenika. I ovaj, peti po redu natječaj, pokazao je zanimanje djece za tematiku vezanu uz Domovinski rat, što je još jedna potvrda ovog iznimno poticajnog projekta. Za razliku od dosadašnjih, ovogodišnji natječaj dao je priliku i učenicima srednjih škola iz Bosne i Hercegovine koje izvode nastavu prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku. U ovom broju donosimo drugu od ukupno sedam pohvaljenih priča učenika iz Hrvatske

O GODINA OD ZAVRŠETKA RATA

Ja sam Ivona. Rođena sam 27. listopada 2004. god. To je skoro 10 godina otako je sve službeno završilo, 10 godina nakon što se hrvatska zastava prvi put zavijorila na Kninskoj tvrđavi. Od rata do mog rođenja, dosta se toga obnovilo i nanovo izgradilo pa se može reći da me je dočekao svijet koji se želi oduprijeti ranama prošlih, ne tako davnih vremena. Rat u to vrijeme nije mogao utjecati ni na mene, ni na moje djetinjstvo jer sam se na sreću prekasno rodila da bih išta od toga proživjela. U sjećanju mi je ostalo kako sam stalno htjela biti bilo gdje izvan kuće, na igralištu. Obožavala sam dvije žute ljučiške, stari, već izbljeđeni, crveni tobogan. Najdraže od svega mi je ipak bilo kad bi me mama vodila na sladoled. Znate, Marina svog sina nije nigdje vodila... Igrala sam se sa starijim bratom. I Anja je sa svojim dok ga nisu odveli. Sad se sigurno već pitate: tko su Marina i Anja? Kakve one veze imaju sa mnjom, s mojim životom? Ono što Vam sa sigurnošću mogu reći je to da su njihovi životi oblikovali moj. One su sve izgubile da bih ja, i sva poslijeratna djeca, nešto imala. Kako bih im se odužila, ispričat ču Vam njihove priče. Oprostite mi ako nije dovoljno vjerno jer dok ovo čitate

Ivana Kero,
učenica
4. razreda
Medicinske
škole Šibenik

vidite samo mrtva slova na papiru, a kad vam opisujem suze, ne osjećate ih na obrazima. Dok Vam pričam o strahu, ne živite ga. Na meni je da ispričam, na Vama da pamtite.

Spomenula sam Marinu. Ona je imala 25 godina kad je sve počelo. Živjela je u Dubrovniku sasvim običan život. Sve do jedne jeseni koja je trebala biti obična, a bila je sve osim toga. Tada je sve ono što je trebalo biti obično postalo strano. Možda Vam i nije jasno zašto naglašavam ovo obično, ali naglašavam zbog toga što je Marina to obično bilo sve, cijeli život. Voljela je svoj običan život. Nije ga htjela mijenjati, a morala je. Na zimu je trebala na svijet donijeti dječaka i dati mu ime Maro po svom pokojnom ocu. Zbivanja te jeseni dovela su do toga da mali Maro upozna djeda, ali nikad majku. 20. listopada 1991. Dubrovnik je napadnut iz zraka i baš taj listopad će Marina pamtitи do kraja života. Do tada je u sebi imala 2 srca koja kucaju, a onda je jedno, ono manje, prestalo kucati. Nakon što se oglasila sirena, oglasio se plać jer krenuo je porod, a bilo je prerano. Baš kao što je bilo prerano da umre netko tko još nije ni počeo živjeti. Zato sam prvotno spomenula da Marina svog sina nije vodila nigdje. Nije imala prilike. Da je bilo drugačije, običnije, znam da bi Marina bila divna majka. Ali, eto, više sile... Ili ljudske ili božanske. Odlučile su da mora pustiti sina, povjeriti ga djedu na čuvanje na nebu jer andelima nije mjesto u paklu, a baš to je Dubrovnik bio.



Foto: Filip Klen

Anja je rođena u Vukovaru 16. 5. 1985. god. Imala je 6 godina kad su se vijesti počele gledati s nekom strepnjom, zvukovi su bili glasniji, sve se rušilo. Tada joj je Petar rekao da se to vani igraju rata, ništa strašno, ali nekako joj je ta igra predugo trajala. Sjeća se da su jednog dana došli i nekuda odveli Luku. Samo su joj ostale u glavi slike ljudi koji su ga odveli, u maskirnim odorama, s puškama na ramenima. Ona je mislila da su ga pozvali na igru i zna da je uplakanoj majci rekla da ne plache, da se samo igraju i da će se vratiti do noći. A nije se vratio iako se nanihalo puno noći. I dalje se nižu noći, ali Anja više ne čeka brata. Zna da neće doći. Da je živ već bi se vratio puno prije. Tražile su ga i majka i ona, ali sve je ostalo nedovršeno. Ta priča ne završava s točkom nego s njih tri. I bit će tri točke na kraju priče sve dok Anja ne ispunji obećanje dano majci. Obećala joj je da će naći brata. Najteža od svega je agonija koja ju sustigne svaku noć prije spavanja. Onda se obraća bratu i kaže mu: "Znaš li ti koliko sam te dugo čekala? Znaš li koliko sam puta pogledala iza zavjese pokraj vitrine, na ono mjesto gdje si se uvijek skrivaš kad bi se igrali skrivača? Znam da si me uvijek puštao da pobijedim, da te pronađem i zato te molim da mi još jednom popustiš, da pobijedim, da nađem tvoje kosti. Ovog puta igra skrivača traje predugo. Ne znam koja te noć krije, niti gdje snivaš, ali znam da moram ispuniti ono što je mamu ubijalo. Molila me prije smrti da te

vratim kući. Kući – tamo odakle su te odveli onog maglovitog dana. I da znaš da iako je bila magla, meni tvoje riječi nisu izmaglile. Rekao si mi da se ne bojam jer se nemam čega bojati. I nisam se bojala, ali evo sad se bojim. Bojam se da i ja ne odem prije no što mi kažu gdje si, što se s tobom dogodilo. A znaš li ti da ja sve ove godine ne govorim kako sam imala brata nego kako imam brata jer ti u mojoj glavi još imaš 16 godina, još živiš i živjet ćeš zauvijek jer ti u mojim uspomenama ne umireš, ne stariš." Anja je, kao što sam već rekla, na početku rata imala 6 godina. Sada ima 38 godina, ali za nju rat nije gotov. Bit će onog trenutka kad bratove kosti pohrani pored majke, opet okupi cijelu obitelj. Tada će završiti rat, a život početi.

To su bile samo dvije priče, ali bilo ih je na tisuće, a to je na tisuće metaka, tisuće suza, tisuće jecaja, tisuće pitanja i odgovora i tisuće zapovijedi da se na tisuće godina pamti rat na brdovitom Balkanu. Kažu da ne postoji veće bola od one kad majka pokopa svoje dijete i da je taj osjećaj usporediv s čupanjem srca iz grudi. Onda valjda možete zamisliti koliko je srdaca iščupano tih dana, mjeseci, godina. Koliko je majki umiralo, a nije moglo umrijeti. Koliko ih je predano tlu, a trebali su živjeti. Svima nam je poznata curica u plavom kaputiću. Takvih je curica bilo previše i zato molim silnike i današnjice i sutrašnjice da im i ne pada na pamet da bacaju projektilje jer kad se bacaju projektili, bacaju se i ruže. To Vas molim zato što želim da moja djeca gledaju ruže tek u vazi na stolu, a ne na ljesovima voljenih osoba. Ne trebaju nam novi ratovi, još se od ovoga vuku repovi. Još ni od ovoga nisu zacijelile rane. Žive u ljudima, i na srcu i na koži. Rat još nije gotov jer uspomene ne znaju gledati na kalendar, a ne znaju ni na sat i zato je za uspomene tek 0 godina od završetka rata.



REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773) od 28. srpnja 2023., Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV

ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM STUDENTIMA IZ PODRUČJA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA

Izrazi koji se koriste u tekstu, a imaju rodno značenje, obuhvaćaju jednako muški i ženski rod.

Stipendije se dodjeljuju redovitim studentima na sveučilišnim ili stručnim studijima akreditiranim u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2024./2025., kako slijedi:

- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2025. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2026. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2027. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2028. godini.

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiraju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24), Ministarstvo obrane osigurava mjesecnu stipendiju za vojne stipendiste – studente u sljedećim iznosima:

- 1. godina studija – 300,00 eura
- 2. godina studija – 400,00 eura
- 3. godina studija – 500,00 eura
- 4. godina studija – 600,00 eura
- 5. godina studija – 700,00 eura.

Kandidati se mogu prijaviti za dodjelu stipendije tijekom redovitog sveučilišnog ili stručnog studija putem prijavnog obrasca za stipendiranje studenata koji se može preuzeti na stranici Ministarstva obrane (Karijera u MORH-u/Natječaji i oglasi).

Rok za podnošenje prijava je 31. listopada 2024.

Uvjeti koje kandidati moraju ispunjavati:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti studenti sveučilišnih ili stručnih studija iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija koji su sve godine studija upisali redovito bez ponavljanja godine
- opći uspjeh najmanje 3,00 u zadnjoj godini obrazovanja
- da nisu korisnici stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nisu pravomoćno osuđivani za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, kandidati koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene pregledе u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na inicijalnu provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24) propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati trebaju priložiti:

- popunjeno Prijavni obrazac za stipendiranje studenata
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- dokaz o prosjeku ocjena svih predmeta završnog razreda srednjoškolskog obrazovanja za studente prve godine studija, a studenti viših godina studija dokaz o prosjeku ocjena svih ispita prethodno završene godine studija
- dokument kojim se dokazuje upis na sveučilišne ili stručne studije akreditirane u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti te na druge srodne studije iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2024./2025.
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidati se prijavljuju, odnosno dostavljaju dokaze o ispunjavanju uvjeta u propisanom roku elektronički na prijam_dvs@morh.hr ili pismeno na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Nakon zaprimanja prijave Ministerstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiraju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom akademskog obrazovanja.

Nakon završetka redovitog akademskog obrazovanja, na temelju ugovora o stipendiraju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem, na tel. 01/3784-812 i 01/3784-814.

DOMOVINSKI RAT

"Nakon pune dvije godine od početka pretraživanja vukovarskog odlagališta otpada Petrovačka dola, na kojem probna iskapanja u potrazi za nestalima iz Domovinskog rata traju od travnja 2022., pronađena je masovna grobnica s najmanje deset tijela", potvrdio je potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved.

Obiteljima nestalih poručio je i da se u procesu pronalaska nestalih osoba iz Domovinskog rata Hrvatska neće nikada umoriti, a počiniteljima zločina da će odgovarati za svoja zlodjela

TEKST
Ministarstvo hrvatskih branitelja

FOTO
MHB / Dario Njavro

HRVATSKA SE NEĆE UMORITI
UTRAGANJU ZA NES



Na Petrovačkoj doli pregledano je i uklonjeno više od 90 tisuća kubičnih metara različitog materijala i otpada, a pretražena dubina doseže i do 14 metara



TALIMA

DOMOVINSKI RAT



"Prema prvim preliminarnim nalazima radi se o žrtvama iz Domovinskog rata, kraj kojih su pronađeni i civilni odjevni predmeti, što ne znači i da se radi o civilima jer je poznato da su mnogi hrvatski branitelji nakon sloma obrane Vukovara bili u civilnoj odjeći", rekao je ministar Medved.

Dodao je kako je analizom zemljišta utvrđeno da je riječ o sekundarnoj, moguće i tercijarnoj grobnici, o čijem je mogućem postojanju Ministarstvo hrvatskih branitelja izvjestila Sigurnosno-obaveštajna agencija krajem 2021. godine.

"Sve ovo vrijeme u protekle dvije godine s nama su bili i predstavnici Državnog odvjetništva i Ministarstva unutarnjih poslova te će oni, kada mi završimo svoj dio posla, odraditi posao oko utvrđivanja počinitelja i odgovornosti, kao i podizanja optužnica", istaknuo je ministar Medved te zahvalio svima na suradnji, a posebno Ministarstvu obrane i Hrvatskoj vojsci, čiji pripadnici neumorno pretražuju teren u svim vremenskim uvjetima.

Naveo je kako je tijekom probnih iskapanja na Petrovačkoj doli pregledano i uklonjeno više od 90 tisuća kubičnih metara različitog materijala i otpada,

Na širem području Hrvatske pronađen je i veći broj pojedinačnih grobnica, ekshumirano je 178 posmrtnih ostataka, a identificirane su 263 osobe



a pretražena dubina doseže i do 14 metara, te je dodao da će se pretraga terena nastaviti dokle god bude potrebno.

SUSTAVAN INSTITUCIONALNI PRISTUP

Preliminarnim istraživanjima i saznanjima utvrđeno je da se radi o žrtvama čiji su posmrtni ostaci s primarnе lokacije na Petrovačku dolu preseljeni u prvoj polovini 1992. godine, u vrijeme privremene okupacije grada Vukovara.

Ministar je podsjetio da su na širem području Vukovara u proteklih osam godina pronađene četiri masovne grobnice, sve u gradu i okolici, a ova na Petrovačkoj doli je peta. Na širem području Hrvatske pronađen je i veći broj pojedinačnih grobnica, ekshumirano je 178 posmrtnih ostataka, a identificirane 263 osobe, što je, kako je ustvrdio, rezultat sustavnog institucionalnog pristupa.

Obiteljima nestalih poručio je da se u procesu pronađaska nestalih osoba iz Domovinskog rata Hrvatska neće nikada umoriti, a počiniteljima zločina da će odgovarati za svoja zlodjela.

ODGOVORNOST ZA ZLOČINE SNOSE POČINITELJI, ALI I ONI KOJI ZNAJU ZA NJIH, A ŠUTE

"Ganut sam riječima ministra hrvatskih branitelja da se nikada neće umoriti u pronalaženju krivaca i saznavanju istine za ova nedjela koja su počinjena i u tome ćete imati punu podršku Državnog odvjetništva RH", izjavio je glavni državni odvjetnik Ivan Turudić,

Ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved zahvalio je svima na suradnji, a posebno Ministarstvu obrane i Hrvatskoj vojsci, čiji pripadnici neumorno pretražuju teren u svim vremenskim uvjetima



koji je također bio kod mjesta otkrivene masovne grobnice na Petrovačkoj dolini.

Istaknuo je da je sudac istrage Županijskog suda u Osijeku prije dvije godine dao nalog za ekshumaciju, te da se dvije godine mukotrpno radilo da bi se tek u zadnjih mjesec dana došlo do prvih rezultata. Poručio je da odgovornost za počinjene zločine snose počinitelji, ali i oni koji su sve ove godine znali za njih, a šutjeli su i danas šute.

"Posmrtni ostaci, nakon obrade u Nacionalnoj i memorijalnoj bolnici 'Dr. Juraj Njavro' u Vukovaru, prevezeni su u Zagreb, gdje će se provesti potrebne analize i pokušati utvrditi identitet žrtava, a zatim krenuti prema počiniteljima", rekao je Turudić te poručio obiteljima nestalih da potraga za njihovim najmilijima neće stati. Predsjednica Saveza udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata Ljiljana Alvir rekla je da još 373 obitelji s područja grada Vukovara tragaju za odgovorima gdje su njihovi najmiliji. Zahvalila je Ministarstvu hrvatskih branitelja i ministru Medvedu na predanom i odgovornom radu, kao i na suradnji i posvećenosti obiteljima, čije povjerenje, istaknula je, i nadalje imaju te izrazila nadu da će dio obitelji napokon saznati istinu o sudbini svojih najmilijih.

O svojem mukotrpnom traganju za sinom svjedočio je i Mato Gombović, koji je i sam bio zatočenik srpskih koncentracijskih logora, kao i njegova supruga. Sin Mirko u trenutku nestanka imao je 21 godinu i njegova sudbina još uvijek je nepoznata.

PETROVAČKA DOLA – NAJZAHTJEVNIJA I NAJDULJE ISTRAŽIVANA LOKACIJA MASOVNE GROBNICE

Republika Hrvatska putem Ministarstva hrvatskih branitelja traga za još 1797 osoba nestalih u Domovinskom ratu, od kojih je 500 s područja Vukovarsko-srijemske županije. Pretraga terena i iskapanja na Petrovačkoj dolini nastavljaju se, a istodobno traju i probna iskapanja na odlagalištu otpada u Boboti, također kod Vukovara.

Nakon obilaska Petrovačke dole ministar Medved i glavni državni odvjetnik Turudić zajedno s predstvincima drugih tijela uključenih u proces traženja nestalih osoba sastali su se u Memorijalnom centru Domovinskog rata u Vukovaru s obiteljima koje traže svoje bližnje. Ondje su ih upoznali s najnovijim saznanjima, kao i s dosadašnjim tijekom pretrage te najzahtjevnije i najdulje istraživane lokacije masovne grobnice.

Republika Hrvatska putem Ministarstva hrvatskih branitelja traga za još 1797 osoba nestalih u Domovinskom ratu, od kojih je 500 s područja Vukovarsko-srijemske županije



REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24 - u dalnjem tekstu Zakon), članka 4. stavka 2. Pravilnika o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnika (Narodne novine, br. 158/13) i Plana prijma osoblja za 2024. godinu u Hrvatsku vojsku, s Planom promjena kategorija vojnog osoblja, KLASA: 022-03/24-42/03, URBROJ: 50301-29/23-24-2 od 14. ožujka 2024., Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ za prijam kandidata za časnike i doktora medicine / specijalista grana medicine

Izrazi koji imaju rodno značenje u ovom tekstu javnog natječaja odnose se jednako na muški i ženski rod.

Ministarstvo obrane prima 60 kandidata za časnike, i to:

1. 10 kandidata za područja kibernetičke sigurnosti i/ili informacijskih tehnologija sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem neovisno o području znanosti ili znanstvenom polju (razina kompetencija kandidata za područja kibernetičke sigurnosti i/ili informacijskih tehnologija utvrđit će se testiranjem tijekom odabirnog postupka)

2. 13 doktora medicine ili specijalista grana medicine

3. 2 doktora veterinarske medicine (mjesto rada Knin i Vinkovci, pod jednakim uvjetima prednost imaju kandidati s "B" vozačkom kategorijom)

4. 1 magistra farmacije (mjesto rada Zagreb)

5. 5 magistara prava

6. 5 magistara psihologije

7. 3 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem sigurnosti, smjer zaštita od požara ili zaštita na radu ili zaštita okoliša (mjesto rada Zagreb, Velika Gorica, Slunj)

8. 1 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem građevinarstva (mjesto rada Zagreb)

9. 8 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem građevinarstva

10. 4 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem ekonomije, smjer računovodstvo (mjesto rada Ploče, Zemunik Donji, Zagreb i Velika Gorica)

11. 2 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem kemije (mjesto rada Slunj)

12. 6 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem znanstvenih polja: matematika, fizika, geologija, geofizika, geografija, meteorologija te svih polja iz područja tehničkih znanosti.

13. Kandidate za ponovni prijam u skladu s člankom 34.b. Zakona, isključivo na nepopunjena mjesta ako ne bude dovoljan broj traženih kandidata i ako ispunjavaju uvjete propisane od 1. do 12., a najviše do ukupno traženog broja.

Kandidati moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske koji su propisani člankom 34. Zakona te ne mogu biti primljene osobe za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona.

Dobna ograničenja:

Kandidati mogu imati najviše navršenih 30 godina života do kraja 2024. godine.

Za kandidate pod rednim brojem 2 doktore medicine ili specijaliste grana medicine nema dobrog ograničenja.

Kandidati za ponovni prijam u skladu s člankom 34.b. Zakona, odnosno osoba

kojoj je djelatna vojna služba prestala na osobni zahtjev uz častan otpust bez prava na mirovinu, ako nije starija od 40 godina života do kraja 2024. godine.

Svi kandidati uz vlastoručno potpisano prijavu moraju priložiti:

- životopis
- dokaz o odgovarajućem stupnju obrazovanja (ovjerena preslika diplome)
- potvrdu odnosno ispis iz elektroničkog zapisa podataka iz područja radnih odnosa koji vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
- dokaz o državljanstvu RH (preslika domovnice ili osobne iskaznice)
- rodni list
- dokaz da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak (ne stariji od 6 mjeseci).

Prije upućivanja na osposobljavanje kandidati prolaze posebni odabirni postupak.

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Zakonom, Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine br. 37/24) i Pravilnikom o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnika (Narodne novine br. 158/13). Ministarstvo obrane isključivat će u postupku odabira kandidate koji nisu ispunili neke od uvjeta.

Kandidati koji nisu završili program dragovoljnog vojnog osposobljavanja bit će upućeni na dragovoljno vojno osposobljavanje po skraćenom programu u kolovozu 2024.

Odabrani kandidati za časnike bit će upućeni na Temeljnu časničku izobrazbu u rujnu 2024.

Kandidati će nakon završetka Temeljne časničke izobrazbe biti primljeni u djelatnu vojnu službu, bit će im dodijeljen časnički čin poručnika te će biti raspoređeni na časničku dužnost u Oružane snage RH.

Kandidatima za časnike koji su doktori medicine bit će dodijeljen čin natporučnika, a kandidatima za časnike koji su doktori medicine specijalisti grane medicine bit će dodijeljen čin bojnika.

Kandidati za ponovni prijam u skladu s člankom 34.b. Zakona bit će izravno po prijmu raspoređeni na dužnost u Oružane snage RH u skladu s osobnim činom i stečenom vojnostručnom specijalnosti.

Mjesto osposobljavanja i mjesto službe: za zanimanja pod rednim brojem 1, 2, 5, 6, 9 i 12 je teritorij Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Središnica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb. Dodatne informacije kandidati mogu dobiti na tel. 01 / 3784-813 i 3784-814.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je sljedeći:

- za kandidate (doktor medicine ili specijalist grane medicine, doktor veterinarske medicine i magistar farmacije) **do 1. kolovoza 2024.**
- za ostale kandidate **30 dana** od objave u Narodnim novinama.



REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLSA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773 od 28. srpnja 2023.),
Ministarstvo obrane raspisuje

**JAVNI POZIV
ZA DODJELU STIPENDIJA VOJNIM STIPENDISTIMA
UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA**

U školskoj godini 2024./2025. Ministarstvo obrane dodijelit će do 500 stipendija redovitim učenicima srednjih škola za radna mjesta vojnika/mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske:

1. učenicima srednjih škola za zanimanje zrakoplovni tehničar:

- do 16 stipendija učenicima trećih razreda Zrakoplovne tehničke škole Rudolfa Perešina, Velika Gorica i Tehničke škole Zadar (mjesto službe: Velika Gorica ili Zemunik Donji)

2. učenicima trogodišnjih srednjih strukovnih škola:

- do 245 stipendija učenicima drugih i trećih razreda svih usmjerenja (mjesto službe: Gospic, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin)
- do 30 stipendija učenicima drugih i trećih razreda kemijskog usmjerenja (mjesto službe: Knin, Velika Gorica)
- do 25 stipendija učenicima drugih i trećih razreda strojarskog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospic, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)
- do 10 stipendija učenicima drugih i trećih razreda elektrotehničkog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Knin, Orebić, Petrinja, Pula, Slunj)
- do 70 stipendija učenicima drugih i trećih razreda, vozač motornog vozila za upravljanje m/v C kategorije (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospic, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

3. učenicima četverogodišnjih srednjih škola:

- do 100 stipendija učenicima drugih, trećih i četvrtih razreda tehničkog

usmjerenja i gimnazija (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospic, Karlovac, Knin, Orebić, Petrinja, Pula, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

4. učenicima petogodišnjih srednjih medicinskih škola:

- do 4 stipendije učenicima trećih i četvrtih razreda, medicinska sestra / tehničar (mjesto službe: Zagreb).

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24), Ministarstvo obrane osigurava mjesecnu stipendiju za vojne stipendiste – učenike u sljedećim iznosima:

- 2. razred srednje škole – 100,00 eura
- 3. razred srednje škole – 120,00 eura
- 4. i 5. razred srednje škole – 150,00 eura.

Kandidati/kinje – učenici srednjih škola mogu se prijaviti za dodjelu stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja putem Prijavnog obrasca za stipendiranje učenika srednjih škola (Prilog 1.). Uz prijavn obrazac kandidati trebaju ispuniti Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe vojnika/mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Prilog 2.).

Prijavu za dodjelu stipendija podnose punoljetni učenici osobno, a za maloljetne učenike roditelj/skrbnik.

Rok za podnošenje prijava je **30. rujna 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti učenik srednjih škola za koje je Ministarstvo obrane objavilo javni poziv
- opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposljenja kod drugog poslodavca
- da nije provomočno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24)
- da punoljetni učenici ispunjavaju opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske propisane člancima 34. i 35. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane učenici koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene pregledе u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na inicijalnu provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24), propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati/kinje trebaju priložiti:

- popunjeno Prijavni obrazac i Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- presliku svjedodžbe kojom se dokazuje opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- dokument kojim se dokazuje upis u razred za koji se dodjeljuju stipendije
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate/kinje – učenike srednjih škola na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati/kinje – učenici koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Nakon završetka redovitog srednjoškolskog obrazovanja, na temelju ugovora o stipendiranju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

Napomena: Prijavni obrazac i Izjava o iskazu interesa za mjesto službe mogu se naći na službenoj stranici Ministarstva obrane RH.

TRENUTAK SJEĆANJA

SPOMENIK KOJI POVEZUJE ZAGORJE I OTOK BRAČ



Spomenik od bijelog bračkog kamena idejno su osmislili i izradili učenici Klesarske škole iz Pučišća na Braču pod mentorstvom profesora i akademskog kipara Emila Trutanića i akademskog restauratora Siniše Martinića Cezara, a Domagoj Brajković, učenik 4. razreda, njegov je autor. Spomenik je svečano otkriven u Kraljevcu na Sutli prigodom obilježavanja Dana Općine

PRIPREMIO
Željko Stipanović

FOTO
Domagoj Vlahović

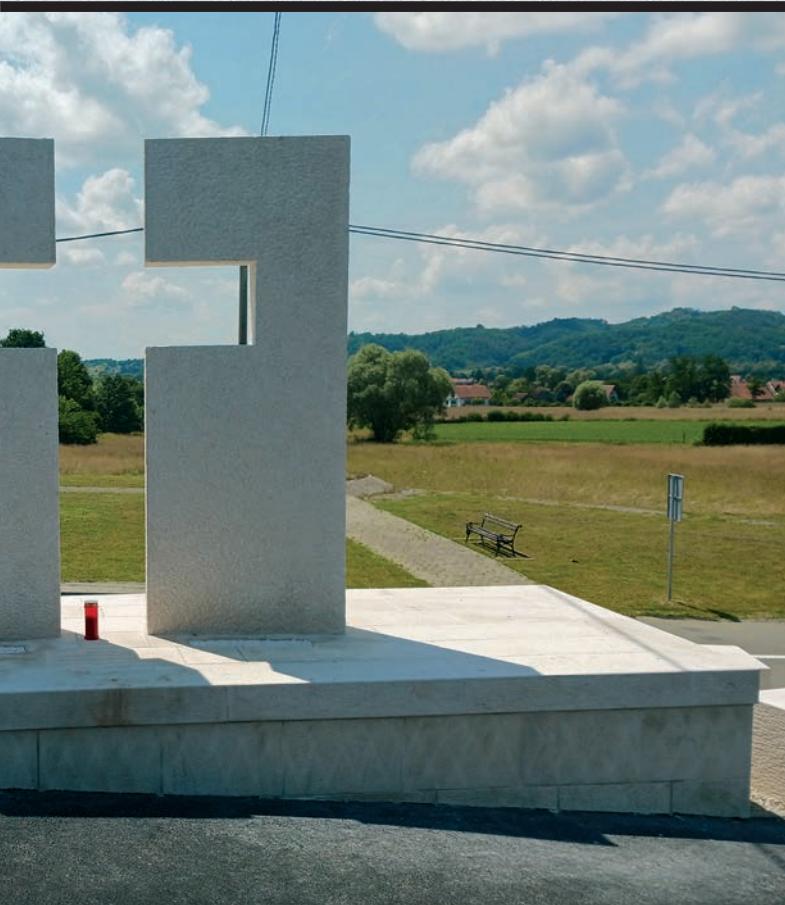
Otkrivanjem spomenika Domovinskom ratu i hrvatskim braniteljima u Kraljevcu na Sutli i svečanom sjednicom Općinskog vijeća obilježen je Dan Općine i Župe, koji se slave na blagdan Presvetog Trojstva, a svečanosti je nazočio potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved.

“Iznimno je važno da su autori ovog spomenika naši mladi, to je dokaz u kojoj su mjeri oni itekako svjesni važnosti obrane domovine i doprinosa hrvatskih branitelja”, poručio je ministar Medved. Rekao je kako je u našoj nacionalnoj svijesti itekako prisutna činjenica da slobodu koju imamo, kao i sva postignuća

koja smo zajedno postigli, dugujemo hrvatskim braniteljima. “Raduje me da ovo spomen-obilježje povezuje naše zeleno Zagorje i otok Brač. Ta je poveznica posebno značajna i simbolična, baš onako kao što su branitelji iz Hrvatskog zagorja odlazili na sva bojišta od krajnjeg istoka do krajnjeg juga Hrvatske”, kazao je ministar Medved.

Župan Krapinsko-zagorske županije Željko Kolar istaknuo je kako je ovo velik dan ne samo za Kraljevec na Sutli nego i cijelu županiju. “Stara je izreka *Novik on živi ki zgine pošteno*. Svi su naši dečki zginuli pošteno znajući zbog čega se bore, znajući da postoji opasnost da

Autor spomenika Domagoj Brajković rekao je kako su nastojali na jednostavan način napraviti nešto upečatljivo što bi ispričalo cijelu priču. "Prvo mi je na pamet pao križ koji se prozire kroz dva glavna dijela koji simboliziraju žrtve koje su svojom krvlju natopile hrvatsko tlo na kojem je nastala država", objasnio je



neće doživjeti ono za što se bore. Mi koji smo imali sreće dajemo sve od sebe da njihova žrtva ne bude uzaludna", istaknuo je župan.

Načelnica Blanka Stipčić Berić istaknula je da je ovaj spomenik za nju iznimno važan jer nosi veliku poruku i zahvalu svima koji su stali u obranu domovine, riskirali i žrtvovali svoje živote te zato što govori o najvažnijem događaju u novijoj povijesti. "Kad se želi reći da nešto traje vječno kaže se da je uklesano u kamenu. U ovom će kamenu biti vječno uklesano i vječno će ovdje stajati poruka koja nosi zahvalu svim hrvatskim braniteljima, svima koji su stali u obranu ove države i koji su

Radije me da ovo spomen-obilježje povezuje naše zeleno Zagorje i otok Brač. Ta je poveznica posebno značajna i simbolična, baš onako kao što su branitelji iz Hrvatskog zagorja odlazili na sva bojišta od krajnjeg istoka do krajnjeg juga Hrvatske

"Iznimno je važno da su autori ovog spomenika naši mladi, to je dokaz u kojoj su mjeri oni itekako svjesni važnosti obrane domovine i doprinosa hrvatskih branitelja", poručio je ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved

pridonijeli da smo svi mi danas ovdje. Ovo je i poruka da je Domovinski rat bio početak i da naš posao nikad ne prestaje, da smo zaduženi stvoriti bolju budućnost djeci, budući da su njihovi rad, ljubav i trud utkani u ovaj spomenik", istaknula je Stipčić Berić.

Autor spomenika Domagoj Brajković rekao je kako su nastojali na jednostavan način napraviti nešto upečatljivo što bi ispričalo cijelu priču. "Prvo mi je na pamet pao križ koji se prozire kroz dva glavna dijela koji simboliziraju žrtve koje su svojom krvlju natopile hrvatsko tlo na kojem je nastala država", objasnio je.



www.hrvatski-vojnik.hr



Pratite nas i na društvenim mrežama:



Sve što vas zanima pitajte nas:
hvojnik@mohr.hr

Foto: Tomislav BRANDT